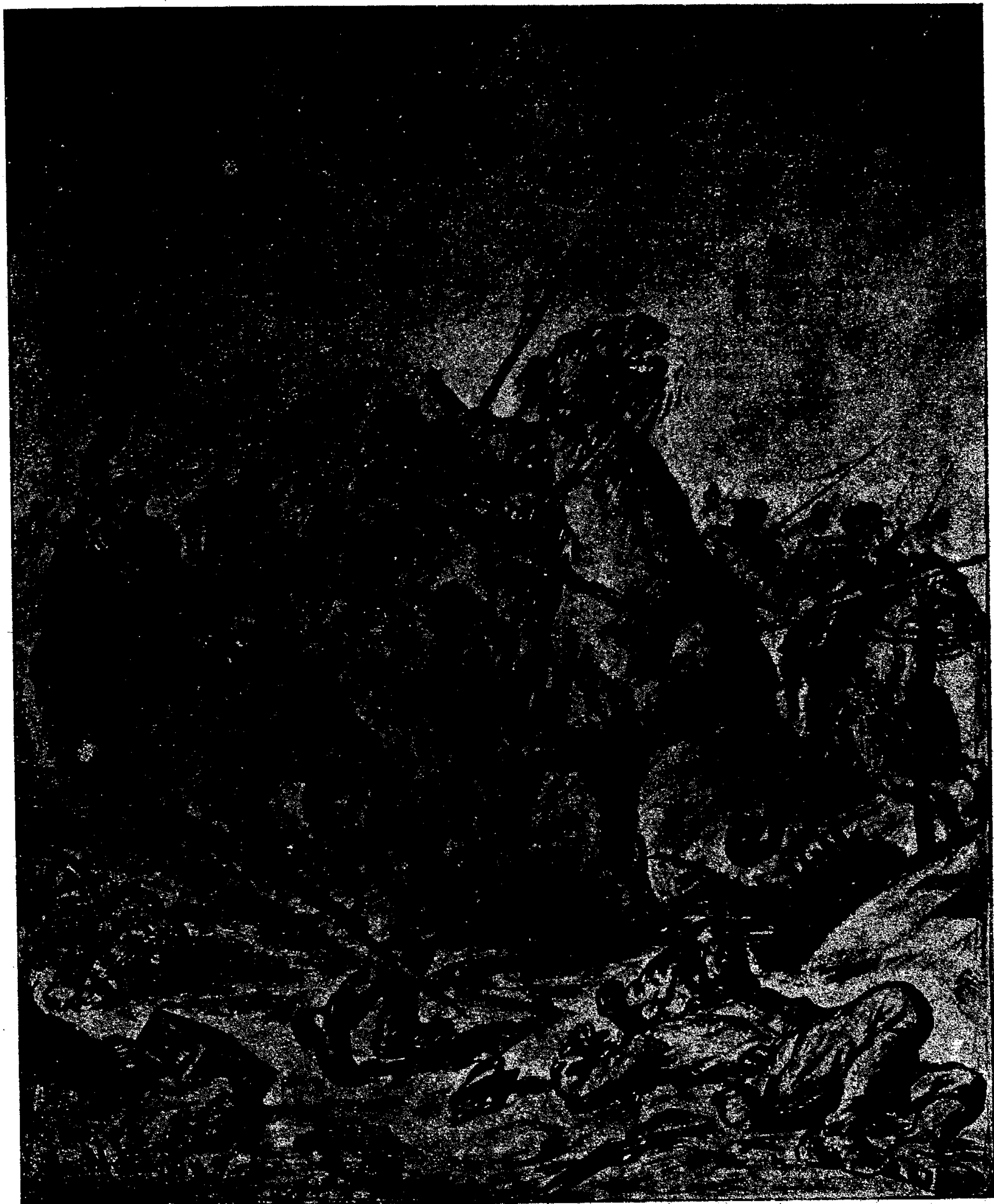

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 17

Iš kovų su lenkais

Politikos apžvalga.

Vokiečių hitlerininkų armija likviduojama. Po Hindenburgo išrinkimo valstybės prezidentu vokiečių vyriausybė išleido dekretą, pagal kurį visos hitlerininkų kariškos ir pusiau kariškos organizacijos panaikinamos. Tenka pastebėti, kad šis laikas jau seniai Vokietijoje pribrendo. Tai buvo lyg kažin kokia valstybės valstybė, o ta hitlerininkų armija buvo ginkluota, turėjo savo štabus ir prie kiekvienos progos jie savo jėgą išnaudojo politiniams tikslams tiek vidaus, tiek užsienių politikos atžvilgiu. Pagaliau vyriausybė ėmėsi griežtesnių priemonių šiai vidaus anarchijai nugalėti. Prie progos tenka pastebėti, kad iš hitlerininkų pusės buvo savo laiku pasiūlyta okupuoti Klaipėdą. Dabar Vokietija galės nurimti atsipalaidavusi, nors iš dalies, nuo hitlerininkų avantiūristiškų veiksmų valstybėje.

Prasidėjo laivininkystės konferencija Londone. Šiomis dienomis prasidėjo laivininkystės konferencija, kurioje dalyvauja didžiausių laivininkystės bendrovių atstovai. Ši konferencija aptars reikalus dėl tarifo papiginimo ir tvarkraščio sureguliuojimo. Mat, mūsų laikais laivininkystė vaidina itin svarbią rolę visais atžvilgiais ir visiems kraštams, todėl visos valstybės siekia tos konferencijos nutarimų.

Indų vadą Gandhi išleis iš kalėjimo. Anglų vyriausybė Indijoje pasiūlė tam tikromis sąlygomis išleisti indų vadą Gandhi iš kalėjimo. Mat, anglai įsitikino, kad tokiomis priemonėmis prieš tautos siekimus kovoti negalima, o ypač prieš tokį vadą kaip Gandhi, kuris lyg burtu patraukė prie jo idėjų milijonus indų. Bet Gandhi kalėjime pareiškė, kad jis nenori nusipirkti sau laisvės tam tikromis sąlygomis ir yra pasiryžęs tęsti kovą prieš anglus, kol anglai nepanaukins išimtinus įstatymus prieš vietos gyventojus — indus.

Sovietų Rusijos ir Vokietijos santykiai. Šiomis dienomis buvo prailginta penkeriems metams garsi Rapallo sutartis tarp Sovietų Rusijos ir Vokietijos. Taip pat buvo pasirašyta arbitražo sutartis tarp tų dviejų valstybių.

Kalbamoji Rapallo sutartis buvo pasirašyta prieš 10 metų tarp Sovietų Rusijos ir Vokietijos. Tuomet, 1922 metais, po Versalės sutarties Vokietija buvo nugalėta ir ieškojo sau nors vieno talkininko. Tuomet atsirado jai Rusija, ir tos dvi valstybės pasirašė sutartį. Dabar santykiai tarp Sovietų Rusijos ir Vokietijos yra labai glaudūs ir jos remia viena kitą įvairiuose politikos reikaluose, kaip tai dabar nusiginklavimo reikale ir pan. Dabar ši sutartis vėl buvo prailginta.

Mandžiūrijoje kroyos tesiasi. Nors Europoje pasklido gandai, kad jau yra taika tarp japonų ir kiniečių, bet vis dėlto pranešama iš Tolimų Rytų, kad Mandžiūrijoje dar tęsiasi susibūrimai tarp tų dviejų amžinių priešų. Pavyzdžiui, pranešama, kad vienas kiniečių įžymiausių karo vadų vėl surinko 100.000 kareivių ir žengia prieš japonus į Mandžiūriją (Kinijoje surinkti 100.000 kareivių yra nelabai sunku). Tenka pažymėti, kad tokie susibūrimai tarp japonų ir kiniečių yra labai žiaurūs ir per juos krinta daug aukų, o vis dėlto vieni imperialistinių pageidavimų stumiami, o kiti alkanai ir nusivylę mušasi, kovoja žiauriausiomis priemonėmis, lyg prieš 1000 metų.

Nusiginklavimo konferencijos darbai tesiasi. Po trijų savaičių atostogų vėl prasidėjo nusiginklavimo konferencijos posėdžiai. Pirmam posėdžiui pirmininkaujantis Hendersonas pareiškė, kad jau dėl keletos reikalų pavyko susitarti ir reikia tikėtis, kad pavyks ir dėl kitų reikalų susitarti. Vėliau Jungtinių Amerikos Valstybių atstovas Gibsonas pasiūlė savo planą, pagal kurį pirmučiausia reiktų panaikinti tankus, patrankas ir dujų karą. Prie šio plano prisidėjo Šveicarijos, Anglijos bei Vokietijos atstovai. Jam prieštaravo Prancūzijos atstovas ministeris — pirmininkas Tardieu.

Tautų Sąjunga svarsto svarbus politikos reikalus. Šiomis dienomis prasidėjo Tautų Sąjungos sesija. Per tą sesiją bus aptartas kiniečių japonų konfliktas ir svarbus Europos valstybių reikalas, būtent: Austrijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Graikijos finansinės padėties. Tų valstybių finansai yra labai suirę ir jos pareiškė, kad jei Tautų Sąjunga neras priemonių joms padėti, tai jos artinasi prie pilno ekonominio suirimo, kas padarytų blogą įspūdį ir kitoms Europos valstybėms.

Vytauto Didžiojo rezidencijos griuvėsiai Kaune

Prie Nemuno ir Neries susilieimo ties Kaunu, nūn tūno smarkiai sunykę griuvėsiai. Tai yra Kauno pilies griuvėsiai — seniausia miesto istorinė liekana. Jos amžius labai senas ir jos praeitis labai turtinga.

Yra žinių, kad pilis Kaune buvo jau 1317 metais. Vėliau, 1362 metais, toji pilis buvo išgriauta ir po to ją atstatinėjo ir kryžiuočių ordinas ir lietuviai. Vytauto Didžiojo laikais pilis buvusi atremontuota ir, kaip flamandų keliauninkas Gilbert de Lanney savo kelionės per Lietuvą aprašymuose mini, — Kaunas buvęs gražus miestas, apsuptas mūro siena ir turėjęs gražią pilį. Iš to galima spręsti, kad vėlesniais laikais pati pilis buvo nustojusi strateginės reikšmės ir buvo skirta gyventi. Čia Vytautas Didysis atvykdamas į Kauną, sustodavo, šaukdavo susirinkimus, pasirašydavo su ordino vyresniaisiais įvairias sutartis ir keldavo puotas.

1611 m. pilies bokštas prie Neries upės didžiosios kunigaikštystės seimo nutarimu buvo skirtas žemės teismui rinktis ir teismo archyvuvi laikyti. Vieną pavasarį Nėris paplovė krantą ir tas bokštas nuvirto į upę. Todėl 1638 m. seimo nutarimu kunigaikštis Stanislovas Radvila atnaujino antrą pilies bokštą (tur būt, tą bokštą, kurio griuvėsiai ir dabar tebėra) ir paskyrė žemės teismo ir pilies archyvuvi.

Švedų karo metu (1655 m.) pilis buvo išgriauta ir jau nuo to laiko neberemontuojama ir apleista. XIX amžiaus pradžioje pilies aplinkinės žemės 9.223 kv. mtr. buvo išparceliuota ir išnuomota netermininenuomoni gyvenamų namų statybai.

Pagaliam atgavus Lietuvos nepriklausomybę, visuomenės veikėjai kartą nuo karto keldavo šios pilies, kaip istorinės liekanos, apsaugojimo ir pilies apylinkių pagražinimo reikalą. Tačiau tik užpernai — Vytauto Didžiojo metais — miesto savivaldybė, norėdama pagerbti mūsų didvyrio atmintį, kuris sakytoj pilį gyvendavo ir svarstydamas įvairius valstybės ir tautos reikalus, nutarė išpirkti iš privačių asmenų miesto nuosavybėn ten esantį turtą ir pilies vietoje įrengti aikštę — sodą, o pačius pilies griuvėsius, kiek galimą, apsaugoti nuo tolimesnio sugriuvimo.

Tiesa, jau tais pat metais, švenčiant Vytauto Didžiojo vainikavimo 500 metų jubiliejus iškilmes, pilies aplinka buvo nuvalyta ir nugriautos visos trobelės. Ir tada, po tiek amžių, pusiau apgriuvusiame bokšte vėl suplevėsavo Lietuvos valstybės vėliava. Žinoma, pačios pilies mūrai-griuvėsiai mažai ką tesutvarkyti: lietus, sniegas, vėjas, kaip ir anksčiau, varo savo naikinimo darbą, po truputį ardo ir naikina šią brangią lietuvių širdžiai atmintį. Tačiau, ateity, reikia manyti, kad bus surastos lėšos pilį jei ne restauruoti, tai nors apsaugoti nuo išnykimo.

Leldžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. lt. Kulzinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

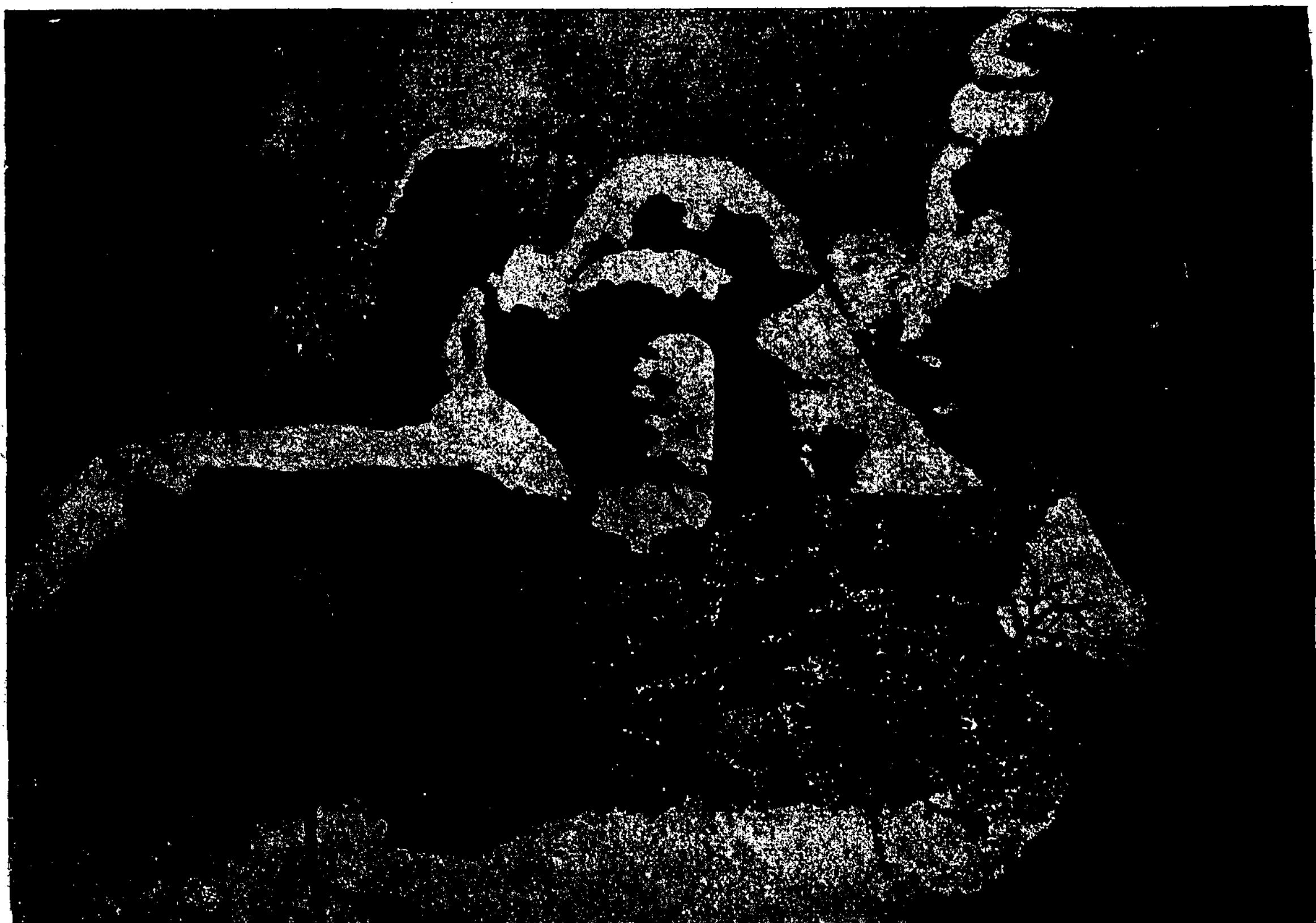
SAVO VIETOJE

Mūsų tėvynė, mūsų laikas dabar reikalauja vyrų, kurie būtų savo vietoje.
(Iš skaitytų knygų).

— Kiekvienas karys yra Lietuvos respublikos gynėjas. Į kariuomenę įstodamas, jis iškilmingai prisiekia bei pasižada Lietuvą ginti. Tai yra auksčiausias kario ir visos kariuomenės uždavinys. Ruošdamiesi šitam uždaviniui, turim gerai įsidėmėti ir įsisąmoninti: mūsų pareiga, švenčiausia pareiga visus glūdinčius mummyse gabumus taip išugdyti ir išlavinti, kad tikrai, kiekvieną valandą, galėtume tą didelį uždavinį atlikti. Karys, kurio mintis, visus darbus ir žodžius lydi šitoji mintis — yra tikras karys, respublikos gynėjas. Todėl, nepakanka žinoti kilnų paskyrimą, žinoti uždavinį ir pasižadėti jį atlikti — reikia nuoširdžiai pasiruošti,

tomis mintimis gyventi, tas mintis įkūnyti visuose savo veiksmuose.

Tarnavimas tėvynei, josios gynimas reikalauja daug ir didelio pasiaukojimo. Pasiaukoti gali tik gerai suprantas savo uždavinį idealistas. Karys turi būti idealistas. Ką gi reiškia būti idealistu? Saugokimės klaidos. Idealistas nėra kažin koks svajotojas, nepaisas praktikos ir šalto apskaičiavimo žmogus. Idealistas nėra ir tas, kuris leidžia užgaulioti, neatremia priekaišto ir negina savo teisių. Tai, iš tikrųjų, jau ne idealizmas, o paprasčiausias ištižimas. Nepraktiški svajotojai nereikalingi kitur — juo labiau nereikalingi kariuomenėje. Kario idealizmas glaudžiausiai susijęs su nuoširdžiausiu pasiaukojimu savo pareigoms, su didžiausiu užsidegimu, noru dirbti, jaunuoliška ener-

Kauno pilies griuvėsiai.

Pėstininkų veiksmai prieš raitininkus

Šių dienų kovotojui, ypatingai pėstininkui, tenka kautis su įvairiai ginkluotu priešu. Kautynių laukuose pėstininkams priseina vykdyti atsakingiausius ir sunkiausius uždavinius. Pėstininkai betarpiškai turi išplėsti iš priešo rankų plotus, juos užimti, organizuoti

Raitininkai šaudo pasiguldę savo arklių.

ir išlaikyti. Dideli žygiai, apsikasimas dažnai priešo ugnies sferoje, tarnyba lauko sargybų postuose ir kiti tiesioginiai susidūrimai su priešu — iš pėstininkų

gija nugalėti visas kliūtis, viską pasiekti, kas žmogui yra pasiekama. Štai kokio idealizmo esam reikalingi! Ta prasme karys yra ir turi būti idealistas. Antraip būtų tuščias pasididžiavimas tėvynės gynėjo ir sargo vardu. Tėvynė — šventas žodis: jis turi būti tariamasis tokia pat pagarba kaip maldos žodžiai.

Karys idealistas labai vertina materialiąją jėgą — garbę, patvarumą, sąžiningumą, tautos ir tėvynės meilės vertybę ir jėgą. Todėl kariui idealistui yra svetimos, kaip sako vienas poetas, visokios bailios mintys, bailūs svyravimai, moteriški verkšlenimai ir skundai. Nugalėti visokią jėgą, niekuomet ir niekam nesilenkti, pasirodyti galingu ir tvirtu — štai kiekvieno pasisekimo, kiekvieno laimėjimo laidas. Kiekvieną laimėjimą turim iš anksto sau laiduoti. Laiduojama gi visų savo galių tiek fiziniu, tiek intelektualiu ir moraliu paruošimu. Visi, ypatingai kiekvienas karys, turi atminti, kad: kas nori šį tą atsiekti, tas turi dirbti ir kankintis.

Laisvas turi teisės būti tik tas, kas darbu įrodo, kad nori laisvu būti. Ar mes, mūsų tauta ir valstybė, jau yra laisva? Dar nevisai. Dabar tik laisvėjame, skiriamės kelią į gražią saulėtą ateitį. O ar pajėgsim? Šitą klausimą negailestingai išmeskim iš savo galvos, savo kalbos ir gyvenimo — tai vergų, ištiželių ir snaudalių klausimas! Mes turim atsiekti. Savo ateitim, tautos garbę ir valstybės gerbūviu rūpintis kiekvieno lietuvių švenčiausia pareiga. Turim išmokyti savo norą pareikšti, savo teises ginti, rimtai, lietuvišku šaltumu, siekti.

Gyvenimas yra kova. Tik kova, atkaklia kova, mūsų tauta išlaikė Nemuno-Nerio ir Baltijos jūrų pakraščio pozicijas. Kova atgauta politinė nepriklausomybė, kova turi būti pasiruošusi kariuomenė ir visa tauta ją

reikalauja didelės ištvermės, atkaklumo ir moralių jėgų. Be aukštų moralių savybių, dabartinis pėstininkas turi gerai žinoti įvairiausius ginklus ir mokėti kautis su visokeriopu priešu. Todėl suprantama, kad pėstininkų paruošimas bei apmokymas yra sudėtingas ir nelengvas. Tas paruošimas dar tuo sunkėja, kad neviską galima mokyti praktiškai, o daug kur priseina pasitenkinti vien teoretiškomis žiniomis. Vienas tokių sunkumų susidaro mokant pėstininkus veikti prieš kavaleriją. Praktiškai su kavalerija mūsų dalims tenka susidurti tik didesniuose kariuomenės manevruose arba teks kautis pačiose kautynėse. Kad kautynėse minimas susidūrimas nebūtų netikėtas, tai paruošimo bei mokymo metu pėstininkai turi įgauti nors teoretiškų žinių apie kavalerijos veikimą kautynėse prieš pėstininkus.

Kavalerijos pamatinis uždavinys yra žvalgyti, saugoti, kautis ir ryšius laiduoti. Kaip žvalgant, taip ir saugant, kavalerija dažnai turi kautis. Lengvųjų ir sunkiųjų kulkosvaidžių dėka, kuriais kavalerija ginkluota, ji gali išplėsti, kaip ir pėstininkai, galingą ugnį. Numatytus uždavinius kavalerija atlieka iš dalies raita, o iš dalies pėsčioje rikiuotėje. Kautynės su nulipusiais nuo arklių kavaleristais, pėstininkams nieko naujo bei netikėto nesudaro, nes nulipę nuo arklių kavaleristai kaunasi kaip ir pėstininkai. Tik reikia žinoti, kad kavaleristai ugnimi už pėstininkus silpnesni. Nulipęs nuo arklių eskadronas ugnies galingumo at-

išlaikyti. Karys, kariuomenė turi budėti ne tik todėl, kad tai liepia pareiga, bet ir todėl, kad mūsų visų, mūsų tėvų, artimųjų, visos tautos ir tėvynės gyvastis, turta ir laimė nuo šito budėjimo priklauso. Tasai didelis uždavinys paprastame, kasdieniniame gyvenime reikalauja iš kiekvieno mūsų visai nedaug: būk savo vietoje, sąžiningai atlik nors ir mažiausią pareigą.

Gera žinoma, kad gyvenime dažniau tenka patirti nepasisekimų negu pasisekimų. Bet tai neturi mus gąsdinti. Kiekvienas nepasisekimas — slenkstis į pasisekimą. Tik nepasisekimu užgrūdintas tikrai ir daug gyvenime laimi. Dažnai pirmas pasisekimas yra kenksmingesnis negu nepasisekimas. Tai svarbu žinoti kiekvienam — dar svarbiau kariui. O jeigu nesiseka, tai turėkim drąsos paklausti savęs: kodėl nesiseka, ar nėra mano paties kaltė? Suraskim nesisekimo priežastį, ją pašalinkim ir pasisekimas, laimė bus su mumis. Karys turi būti ne tik idealistas, bet, plačiausia prasme, ir optimistas. Tavo optimizmas tegul visados sutampa su sąžiningu pareigų atlikimu, su džiaugsmingu darbu. Tikėkis, kovok ir dirbk! Ne šventieji puodus lipdo: gali kiti — norėsi, galėsi ir tu. Optimizmas žadina pasitikėjimą savimi, sukelia norą gyventi, dirbti, duoda patvaros ir padeda laimėti. Laimėjimas turi mus visur ir visada vilioti, mus uždegti, visas jėgas sukaupiti. Mokykimės laimėti kiekvienam žingsny — mažuose dalykuose — tuo užtikrinsim laimėjimą ir dideliuose dalykuose — kursim gražesnę ateitį ne tik sau, bet savo tautai ir tėvynei.

Taip mūsų tėvynė, mūsų gyvenamas laikas reikalingas vyrams, kurie būtų savo vietoje. Stabtelėkim ir pagalvokim ar mes visur ir visuomet esam savo vietoje? Pagalvokim. Susimąstykim.

Stepas Dykūnas.

žvilgiu gali duoti kautynių ešalonan du trečdaliu, karta iki pusės to, ką duoda pėstininkų kuopa.

Šių dienų kautynių sąlygose kavalerija, paprastai, kaunasi nulipusi nuo arklių. Tačiau nemaža yra atsitikimų, kada net pėstininkus kavalerija puola raita ir staiga, netikėtomis atakomis, nemažai pakenkia pėstininkams. Atakuojanti raitininkai ypatingai blogai veikia į pėstininko moralę, ypač, jei kovotojai neturi pakankamai žinių, kaip ginamasi nuo raitininkų puolimo.

Kiekvienas pėstininkas turi žinoti, kad nuo raitininko nepabėgsi. Todėl, pamatę kavaleriją, šauliai turi slėptis už vietos daiktų ir paleisti taiklią ugnį. Laiku paleista ugnis atakuojančią kavalerijos dalį išblaško, o kiekviena pėstininkų pasirinkta uždanga (tvora, griovis, pylimas), raitininkui yra kliūtis. Čia pėstininkams yra svarbu neprisileisti atakuojančių raitininkų. Tai nėra sunku, nes raitininkas, o ypatingai atakuojanti dalis, yra didelis taikiny. Taikinti reikia su

Raitininkų joja.

nuolatinu taikikliu į arklio krūtinę. Jeigu žemiau kliūs — muš arklio kojas, aukščiau — kliūs raitininkui. Raitininkų atakos metu pėstininkams daugiau, negu kitur, reikalingas šaltumas. Vengti smarkios, netikslios ugnies. Tai ypač reikia atsiminti turint mažai šovinių. Jeigu kavalerija pasieks pėstininkus ir įsiverš į jų tarpą, tai ji beveik visada nugalės. Tačiau ir tada nereikia nustoti gintis. Šiame atsitikime veikiama durtuvais ir stengiamasi sužeisti ne tiek raitininką, kiek arklį. Raitininką be arklio pėstininkas lengvai nugalės. Be to, pačios atakos metu pėstininkai turi atsiminti, kad dauguma arklių ant gulinčio žmogaus neina, bet metasi į šoną. Didžiausia kliūtis raitininkui yra vielų tvora. Todėl besiginant nuo netikėtos raitininkų atakos, pėstininkai vielų tvoras turi išnaudoti, kaip patogų vietos daiktą.

Svarbiausia, kavalerijos puolimo metu neišsigąsti ir kiekvienas pėstininkas turi būti įsitikinęs, kad su naikinimui atakuojančios dalies visada užteks laiko, jei tik bus greitas veikimas, ramumas ir pasitikėjimas.

Jaun. ltn. Michelevičius.

Šventasis Jurgis, raitininkų globėjas

(Šventė balandžio 23 d.)

Šv. Jurgis, aukšto laipsnio karys iš Kapadokijos (Mažosios Azijos), Diokletijono persekiojimo metu draug su kitais nužudytas už krikščionių tikėjimą apie 303 metus Palestinoje, tikriausiai Diospolio mieste. Yra žinių, kad šv. Jurgis, kaip šventasis, jau buvo garbinamas 367 metais. Italijoje ir Sicilijoje 6-me šimtmečiuje jau buvo daug bažnyčių ir vienuolynų šv. Jurgio vardu. Šv. Jurgio garbinimą kėlė ypač maldininkų kelionės į šv. žemę ir kryžiaus karai. Ričardas Liūtaširdis, Anglijos karalius 12-me šimtmetyje, savo kariuomenę šv. žemei vaduoti kryžių karuose buvo pavėdęs ypatingai šv. Jurgio globai. Jau 8-me šimtmetyje šv. Jurgis buvo garbinamas, kaip globėjas kare ir kelionėje. 12-me šimtmetyje pasireiškia šv. Jurgis, kaip slibino nugalėtojas. Į viduramžių pabaigą šv. Jurgis minimas, kaip artistų globėjas.

Lietuvoje šv. Jurgis mėgiamas šventasis, gal būt, ypač dėl to, kad vaizduojamas raitas, nes lietuviai iš seno mėgo arklius ir Lietuvos herbas — vytis yra raitas karys. Pažymėtina, kad ir Vilnius, ir Kaunas turi senas šv. Jurgio bažnyčias. Ir koks sutapimas: tos abidvi bažnyčios, vadinas, Vilniuje ir Kaune, tarnauja dabar dvasinėms seminarijoms. Kauno šv. Jurgio bažnyčia statyta 1471 m. etmono Šandzivaičio.

Visų krikščioniškų kariuomenių tradicija šv. Jurgį laiko raitininkų globėju.

Kun. kapel. A. Sabaliauskas.

Motociklų kuopa

Kariuomenė tuo labiau galingesnė, juo labiau yra ji techniškai aprūpinta. Kiekviena šalis stengiasi labiau savo kariuomenę motorizuoti bei mechanizuoti. Kaip žinoma, kariuomenėje atskirus vienetus sudaro automobilių rinktinės ir tankų kuopos. Tačiau nevisuomet gali būti šarvuotas automobilis vartojamas. Jis nepaslankus, sunkus, ir blogam keliui esant, nedaug naudos teatneša.

Šiuo atžvilgiu idomus ir naudingas yra naujai įvestas prancūzų kariuomenėje vienetas: motociklų kuopa arba, kaip jie patys vadina, eskadronas (l'escadron motocycliste). Motociklas daug lengvesnis ir paslankesnis, kaip automobilis, taip pat, daug greitesnis, kai kuriais atvejais jis žymiai daugiau naudos atneša, negu šarvuočiai.

Motociklų kuopą sudaro: 5 lengvi motociklai be priekabų (lovelių), 62 mašinos su lovelėmis, vienas lengvas automobilis, trys sunkvežimiai (krovinių automobiliai) ir lauko virtuvė. Žmonių iš viso yra 151: kuopos vadas, 4 žemesni karininkai, trys vyresni puskarininkiai, 22 puskarininkiai ir 106 kareiviai. Apginklavimą sudaro 16 lengvų kulkosvaidžių; su savim pajėgiama paimti 42400 šovinių.

Žmonių ir mašinų suskirstymas: kuopa susideda iš keturių būrių, būrys iš dviejų skyrių. Skyriui vadovauja puskarininkis. Skyrių sudaro keturios mašinos: dvi su kulkosvaidžiais, dvi su kareiviais. Tuo būdu į skyrių įeina 5 mašinos. Kiekvienam būriui vadovauja karininkas, jo padėjėjai — puskarininkis ir lauko sekėjas. Be to, prie kiekvieno būrio skiriamas vienas mechanikas. Viso būry priskaitoma 13 mašinų. Be būrių, esama dar komandavimo grupės. Jas sudaro kuopos vadas, jo padėjėjas vyresnis puskarininkis, vienas puskarininkis su lauko sekėju ir viena mašina su kareiviais. Pačiam kuopos vadui skiriamas lengvas automobilis. Be to, į komandavimo grupę įeina penki lengvi motociklai be lovelių. Kuopos municijai pervežti skiriami, kaip aukščiau minėta, trys sunkvežimiai. Prie jų dar priskiriama apie 5-7 motociklų. Šiam būriui vadovauja vyresnis puskarininkis.

Tenka pažymėti, kad per prancūzų kariuomenės manevrus motociklų kuopa gerai pasirodė ir ištesėjo laukiamų iš jos rezultatų. Dabar prancūzų kariuomenės pavyzdžiu pasekė kitos didesnės valstybės.

J. K.

Pagrindiniai upių perėjimo dėsniai ir būdai

I v a d a s.

Upės sudaro kariuomenės manevrams rimtas kliūtis. Perėjimas per jas yra sunkokas kliūčių nugalėjimas. Nelygu atstumas iki priešo ir taktikos aplinkybės, tenka kariuomenei veikti trejopose skirtingose sąlygose: 1) prieš kitame upės krante nėra; 2) prieš kiekvienu momentu gali atsirasti kitame upės krante ir 3) prieš kitame upės krante yra ir persikelti per ją neleidžia.

Pirmoji sąlyga pasitaiko užpakalyje ir upės perėjimas yra visai techniškai reikalingas, nebent tenka pasirūpinti priešaviacine apsauga.

Antroji sąlyga susidaro pasitraukiant iš kautynių. Pasitraukimui laiduoti ariergardai sulaiko priešą, kad kariuomenė galėtų pereiti kliūtis. Vyriausioms jėgoms persikėlus, pontoniniai tiltai nuimami, o nuolatiniai paruošiami sunaikinti arba sunaikinami. Ariergardai keliami pontonais ir kitomis priemonėmis. Savosios dalys iš kitos upės kranto ugnimi apsaugoja jų perėjimą per upę. Kol vyriausios jėgos nepereina per tiltus, turi būti stipri priešlėktuvinė apsauga, kad priešas aviacijos bombomis nesugriautų tiltų ir tuo neatkirstų vyriausioms jėgoms kelio.

Visų sunkiausių upių perėjimo sąlyga yra trečioji arba vadinamas **upių forsavimas**. Šis kariuomenės veiksmas turi būti sujungtas su bendra operacijos eiga. Čia ne tiek techniškieji, kiek ugnies galingumo ir netikėtumo veiksmai nulemia pasisekimą. Kad būtų galima netikėtai persikelti, reikia klaidinti priešą dėl tikrosios persikėlimo vietos.

Upių forsavimas atliekamas trimis fazėmis.

I-ji fazė. Stiprios artilerijos ir kulkosvaidžių ugnies priedangoje pontonais, keltais, laivais ir kitomis įvairiomis priemonėmis desantu keliamas stiprus avangardas, kurio uždavinys — pašalinti priešą iš kitos upės kranto iki tiek, kad jo lauko artilerija nepasiektų persikėlimo vietos. Perkeltas avangardas sudaro prieštiltį su gera priešlėktuvine apsauga.

II-ji fazė. Prieštilčio priedangoje statomas vienas arba keletas pontoninių tiltų ir jais keliasi vyriausios jėgos.

III-ji fazė. Laikinių tiltų statymas ir pontoninių nuėmimas.

Šiai kariuomenės operacijai bendroji ir pionierių vadovybė sudaro smulkų planą, atlieka tikslų žvalgyimą, o technišką dalių perkėlimą ir tiltų statybą atlieka pionierių dalys. Kad ši operacija sektųsi, kariuomenė mokosi pačios operacijos ir naudojimosi techniškomis priemonėmis, esamomis pas pionierius, o pionieriai turi sugebėti iš turimų priemonių įvairiausiose sąlygose technišką darbą dirbti.

Persikėlimų techniškas priemonės valdo tam tikri specialistai pareigūnai, kurie nustato pagal keliamąją priemonių galią naudojimosi taisykles. Tiltams skiriami komendantai ir budėtojai. Tiltų ir kitų kėlimosi priemonių taisyklės ir pareigūnų reikalavimai turi būti griežtai atliekami pėstininkų ir kitų ginklų rūšių atitinkamų viršininkų. Desantams kelti pontonais ir eiti pontoniniais tiltais reikia prisilaikyti nustatytos tvarkos.

Dalių kėlimosi taisyklės normaliniais pontoniniais tiltais.

1) Dalių perrikiavimai turi būti atliekami prieš tiltą nearčiau kaip 70 mtr. ir, tiltą perėjus, nearčiau nuo jo kaip 150 mtr.

2) Dalis gali pradėti keltis tiltu tik tilto budėtojui leidus.

3) Dalies vadas palieka prieš tiltą, kol visa dalis nepereina per jį. Tilto budėtojui reikalaujant, dalies vadas sustabdo dalies kėlimąsi.

4) Pėstininkai eina dvejetainėmis gretomis; kojon eiti griežtai draudžiama. Distancijos: tarp kuopų 20 m., tarp batalionų 100 m., I-os rūšies gurguolė užpakalyje savo dalių per 50 m. Viršininkai turi prižiūrėti, kad žmonės rikiuotėje ant tilto neišsistėtų ir nesusigrūstų. Stovėti ant tilto draudžiama.

5) Raitieji nusėda prieš tiltą ir arklius perveda po du. Kiekvienas veda savo arklių laikydamas už pavadžių ir eidamas iš turėklių pusės. Šios taisyklės taikomos ir kavalerijai.

6) Lengvoji lauko artilerija keliasi atskiromis patrankomis ir sviedinių dėžėmis. Distancijos tarp jų 15 m. Patranką veža tik pirmoji arklių pora; kitos poros nukabinamos, pervedamos patrankos priekyje ir prikabinamos nuvažiuojant nuo tilto ir patrankai ant tilto nesusustojant. Nuo arklių nenusėda tik tie jojikai, kurių poros veža patran-

kas. Numeriai eina pėsti po keturius savo patrankos užpakalyje.

7) Gurguolių kroviny su vežimo svoriu negali viršyti 2000 klg. Visi, išskiriant vežikus ir ligonius, iš vežimų turi išlipti. Besibaidantieji arkliai pervedami. Distancijos tarp vienkinkių vežimų — 10 m., tarp porinių — 15 m.

8) Lengvieji automobiliai važiuoja 10 m. greičiu, laikydami 15 m. distancijas. Krovinių automobiliai ir sunkioji artilerija normaliais pontoniniais tiltais nekeliami — perkeliama specialiais keltais arba sunkiais pontoniniais tiltais, statomais iš to paties pontoninio tilto turto, arba laikiniais tiltais.

9) Gyvulių banda prieš kėlimą turi būti pagirdyta; vyriausias bandos raguotis tiltų pervedamas ir tik po to leidžiami kiti raguočiai, po vieną varovams prižiūrint.

10) Visus nesusipratimus sprendžia vietoje tilto komendantas arba, jo nesant, tilto budėtojas.

Šių taisyklių prisilaikant tvarkomas persikėlimas sunkiaisiais pontoniniais tiltais ir laikiniais tiltais.

Keliant desantus pontonais ir keltais, keliamąją jų galią (žmonėms, arkliams, vežimams ir pabūklams), o taip pat ir tvarką vietoje nurodo perkėlimų vykdytojas pagal pontonų ir keltų tipus.

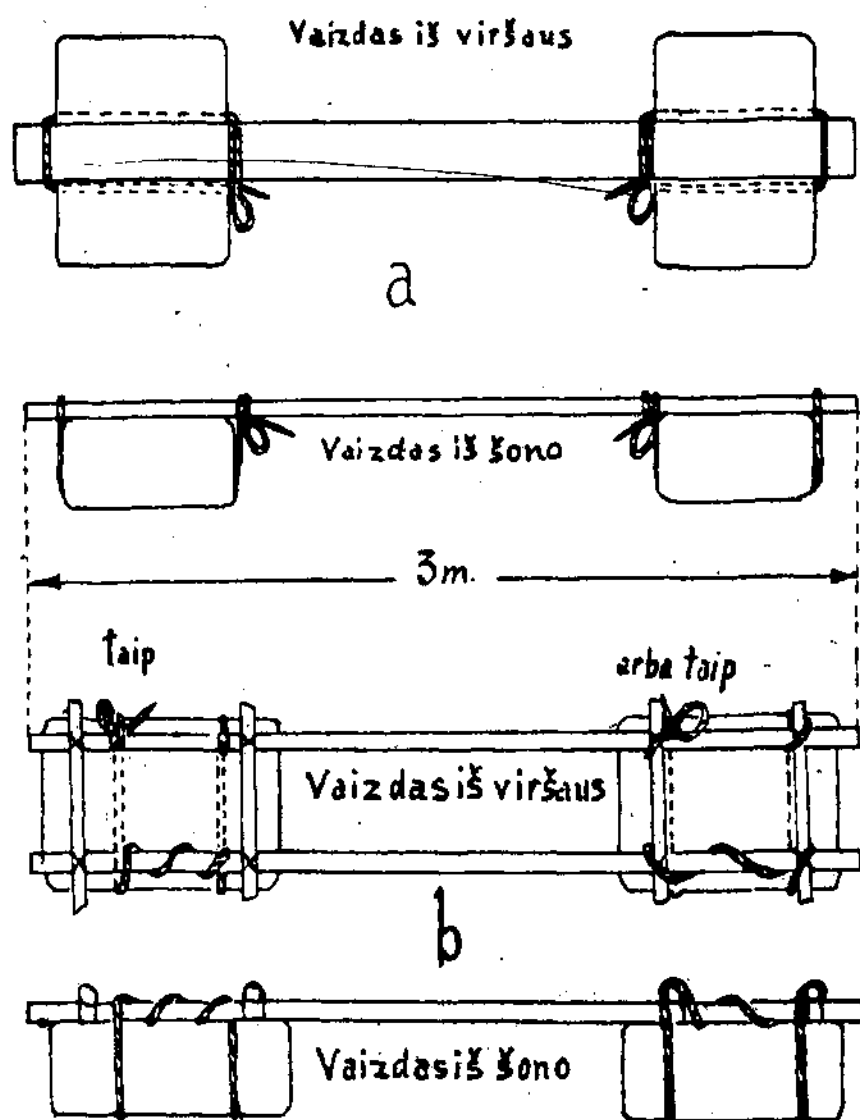
Plūdžių lieptai ir keltai.

Be pontoninių tiltų, kurie sudaro kariuomenės persikėlimams pagrindinę priemonę, yra daug įvairių kitų priemonių ir būdų tiltams statyti. Pontoninius tiltus stato ir valdo divizijų ir armijos pionierių dalys. Minėtos pionierių dalys stato laikinuosius ir nuolatinius tiltus tolimesniame fronto užpakalyje. Be šių priemonių, pėstininkų pulkų pionierių būriai turi plūdinių lieptų ir keltų turtą ir privalo mokėti statyti lieptus ir tiltus per mažesnes upes iš vietoje randamos medžiagos. Šis reikalingas yra labai svarbus, kada pėstininkų ar kavalerijos pulkui tenka veikti atskirai ir ypač išeinant iš kautynių. Tais atvejais tenka ne tik pionieriams statyti persikėlimo priemones, bet ir visiems kitiems, bent padedant. Veikiant mažesnėms grupėms tiek pėstininkams, tiek ir raitininkams, pav.: žvalgyboje, apsaugoje ir t. t., yra būtinas reikalingas

ir atskiriems žmonėms bei nedidelėms grupėms sugebėti persikelti per upes ir kitas vandens kliūtis tais atvejais, kada vietoje nėra valčių, o pionieriai su savo priemonėmis toli ir užimti kitais darbais. Apie kai kurias šios rūšies priemones ir darbus tenka plačiau pakalbėti.

Plūdiniam lieptams ir keltams pagrindą sudaro brezentinės šiaudais prikėšamos arba oro pripučiamos plūdės, kiekviena apie 100 kg. keliamosios galios (1 žm. — 1 plūdė). Be plūdžių, kartais vežiojamas lieptų viršaus statinys (ir keltų) atitinkamo kiekio lentų ir kitos medžiagos pavidalu ir, kaip būtinas komplekto priedas, įvairių ilgių tam tikras skaičius virvių. Turint plūdžių ir virvių, galima lengvai pastatyti lieptą, panaudojant vietoje randamas lentas ir kartis.

Visas reikalingo ilgio plūdinis lieptas surišamas ant kranto ir perstumiamas per upę, prilaikant virvių atotampomis, kad tekė neneštų. Pirmučiausia išdėstomos plūdės poromis ir atstumu viena nuo kitos apie 3 m. Kiekviena pora, pririšus iš viršaus prie josios 5—6 cm. storio ir 3 m. ilgio lentą, tampa liep-

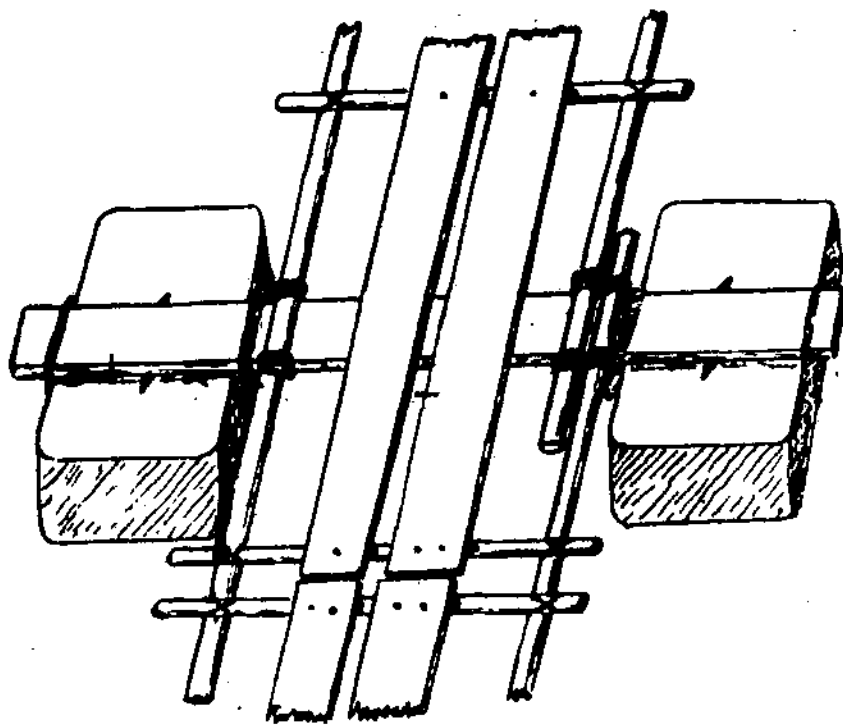

1 brėž. Plūdinio liepto atramos: a — plūdžių rišimas prie lentos; b — plūdžių rišimas prie karčių stačiakampio.

to atrama. Vietoje atraminės lentos, galima vinimis sukalti arba viela surišti iš karčių stačiakampį ir plūdės prie jo pririšti. Liepto atramų rišimas iš lentų ir karčių parodytas 1 brėž.

Kad plūdės nuo atraminės lentos nenusimautų, reikia jas pririšti

tam tikru būdu. Rišama taip: sudarius virvės kilpą, užnarinama už atraminės lentos iš liepto vidurinės pusės, vėliau virvė išneriama pro plūdės apačią, užkabinama už laisvo lentos galo ir vėl išnerus plūdės apačia pro antrąją lentos pusę, pro lentos viršų vieną kartą virvė apsu-

2 brėž. Plūdinio liepto dalis.

kama apie lentą ir likusis galas pririšamas mazgu su kilpa prie tos pačios virvės pirmojo galo toje vietoje, kur buvo užnerta už lentos. Panašiai plūdės rišamos ir prie karčių stačiakampio, tik tuomet plūdės guldamos išilgai atramos ašies ir virvę užnėrus už vienos karties, išvedama ji pro plūdės apačią, užkabinama už antrosios karties, grįžtama prie pirmosios, dar kartą išneriama pro plūdės apačią ir, suveržus, laisvasis virvės galas pririšamas prie pirmosios karties. Abu apačios sūkių pro plūdę reikia atlikti netoli josios galų.

Taip paruoštos atramos išdėstomos tiesiąja kryptimi 3 m. atstumu viena nuo kitos ir rišamos prie atraminių lentų arba karčių išilginės kartys. Išilginės kartys rišamos kaip galima plačiau ir prie pat plūdžių tokiu pat mazgu, kaip plūdės prie atraminių lentų tik tuo skirtumu, kad apsuksama du trys kartai apie kartį ir atraminę lentą stipriai įveržiant. Išilginių karčių storis apie 10—12 cm.

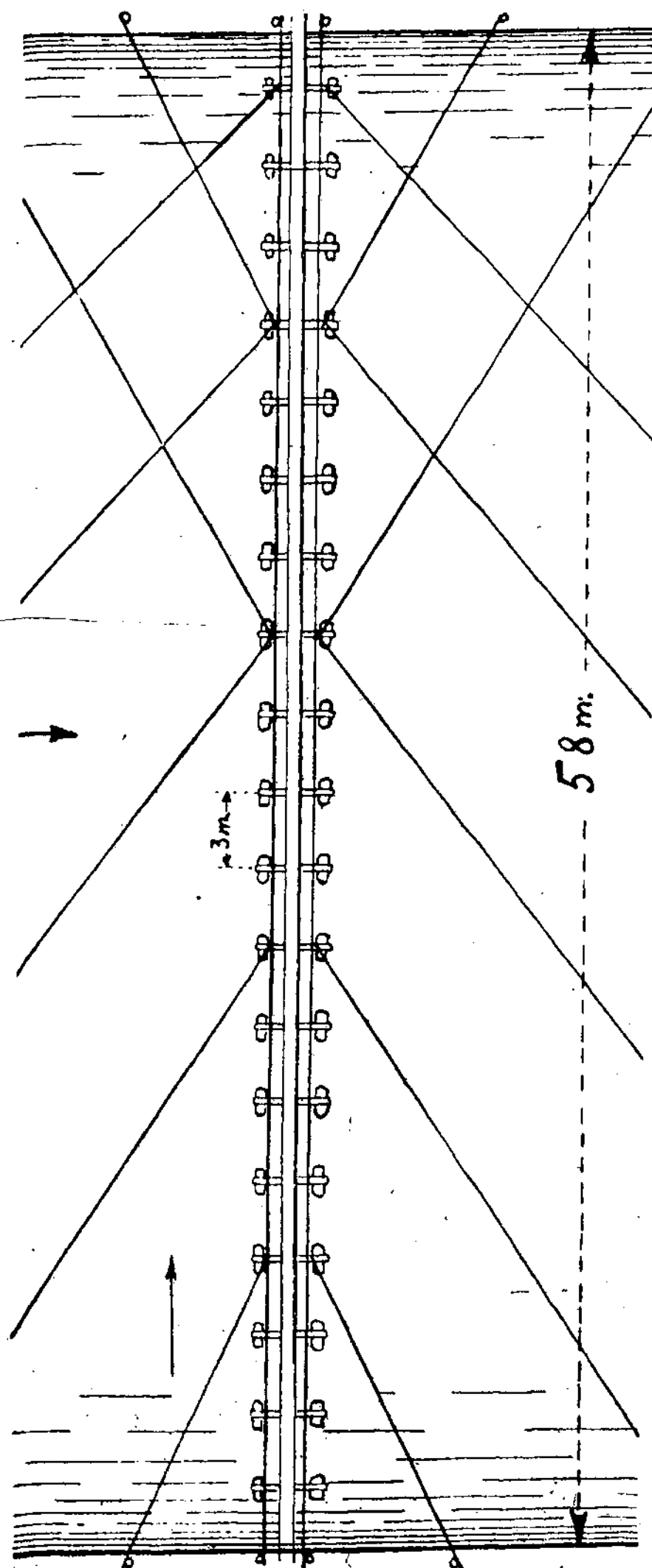
Prie išilginių karčių vinimis kalamasi arba viela bei virve rišami skersiniai 1 m. atstumu vienas nuo kito, o ant jų klojamos ir pritvirtinamos grįstos lentos. Ties lentų sudūrimu turi būti po du skersiniai. (Žiūr. 2 brėž.).

Vartojant vežiojamą liepto viršaus statinį, darbas dar paprastesnis, nes vietoje skersinių ir grįstos lentų grįsto skydai tenka virve tik prikabinėti prie atraminių lentų.

Skydų prikabinimui jų galuose yra skylės. Skydai klojami taip, kad galais susidurtų ant atraminių lentų. Pririšus virvę prie atraminės lentos, antrasis josios galas išneriamas pro skydų skylę ir atramos lentą taip, kad virvė tarp skydų skylių praeitų atraminės lentos apačia, o ties skylėmis — skydams iš viršaus. Taip virvę išvėrus laisvasis josios galas pririšamas prie atraminės lentos kitoje skydų pusėje.

Prie surišto liepto kiekvienos trečiosios arba penktosios atramos, žiūrint kaip smarki tekė, pririšamos ilgos virvės — atotampos iš abiejų pusių.

Liepto pernešimui ir nuleidimui reikia tiek žmonių, kiek liepte yra plūdžių ir atotampų. Žmonės sustoja prie atramų po du; atotampininkai laiko atotampas. Pagal ben-

3 brėž. Plūdinio liepto perstūmimo ir pritvirtinimo schema.

Iš pasikalbėjimo su atsarginiu

Velykų atostogų metu, pavasariškai gražią dieną, pasikinkęs tėvelio bėrį išvažiavau lygiaisiais tėviškės laukais. Daug kaimų pralenkęs, sustojau Vinco Vienažindžio kieme. Žinau, kad jis uolus Dusetų būrio šaulys, apdovanotas nepriklausomybės bei dešimtmečio medaliu ir, kas svarbiausia, dalyvavęs kovose dėl Vilniaus. Apie tai atsarginį Vincą Vienažindį aš ir prašiau papasakot.

— Į kariuomenę pastojau, — pasakojo jis, 1920 m. rugsėjo m. 2 d. Tai buvo dar audringi laikai. Mūsų kariuomenei dar buvo lemta pernešti eilę sunkių mėginimų — kovos dėl Vilniaus. Todėl, dvi tris savaites išėję naujokų apmokymą, buvom išsiųsti į frontą. Mūsų 4 L. K. Mindaugo pulkas buvo anapus Vilniaus, fronte. 4 kuopa, kurioje ir aš buvau, kaip iš naujokų sudaryta, buvom prie rezervų ir patalpas turėjom N. Vileikoj, buvusiuose bepročių namuose. Sargybas ėjom Vilniaus mieste. Ši tarnyba buvo gana pavojinga, nes Vilniuje maišydavosi bolševikų šnipai ir lenkų agentai, kurie patruliuojančius dažnai apšaudydavo. Išeidami

sargybon dažnai nesitikėdavom sugrišią. Bet mūsų laimei, susišaudymai dažniau išeidavo mūsų naudai ir baigdavosi tuo, kad suimdavom lenkų agentus arba bolševikų šnipus.

— Per visą tarnybos laiką turėjau vieną, ypatingai įdomų atsitikimą: susirėmimą ties Maišogala ir Musninkų kautynes. Maišogalos rajone, iš spalio 17 į 18 d., nakčia mus apsikodusius pastebėjo lenkai ir kitą dieną buvom artilerijos apšaudyti. Sviediniai, vienas paskui kitą, gal per valandą laiko, kaip bekonai, krito ir krito. Skeveldros švilpavo virš apkaso ir trenksmu kurtino ausis. Kuopos vado vyr. leit. Žukausko, kuris nepaprastai mums buvo geras, buvo įsakyta nepasijudinti iš apkasų, nors kažin kas būtų. Bet mūsų laimei ugnis buvo netaikli ir krisdavo, tai užpakaly mūsų apkaso, tai prieky. Šaudymui paliovus, buvo gautas įsakymas pasitraukt. Tuo pačiu metu priešaky buvę žvalgai pranešė apie priešakines lenkų pozicijas ir jų dydį. Tada kuopos vadas, pamenu, užsirūkęs su kareiviais, pakvietė pirma „atsidėkot“ lenkams už arti-

lerijos ugnį ir tik tada atsitraukt. Sumanymas visiems patiko. Todėl pavakariais, apkasais nuslinkę į slėnį, slinkom žvalgų nurodyta kryptimi apie vieną kilometrą ir susidūrėm su priešu. Šone pajutę nelauktą „svečią“, apie du būrius lenkų paliko apkasus ir puolė miškan. Čia juos gerai „pavaišinom“. Keli krito bebėgdami, kiti šautuvus pametė, matyt, sužeisti. Apkasuose sučiupom vieną kulkosvaidį. Mūsų sužeisti du. Nakčia pagal gautą įsakymą atsitraukėm. Kaip vėliau paaikškėjo, užpakaly mūsų, Širvintų — Musninkų rajone buvo parengtos pozicijos lemiama smūgiui.

Mūsų kuopa apsistojo Sketerių kaime ir Ažušilių kaimo laukuose. Kitos kuopos gretimuose kaimuose. Dar nespėjus apsikasti, lenkai puolė mus, ir 9 kuopa buvo priversta Sketerių kaimą palikti. Susilaikėm Ažušilių kaime. Nakčia susitvarkę, rytą puolėm lenkus ir Sketerius atsiėmėm. Mūsų nustebimui, Sketerių kaime atsirado du mūsų kuopos šauliai, kuriuos laikėme užmuštus arba lenkų nelaisvėn patekusius. Nepastebėję duoto ženklą atsitrauk-

drą darbo vykdytojo komandą visi kartu pakelia ir neša prie upės. Priėjus prie upės, kiekviena pora savo atramą leidžia į vandenį ir pasitraukia į šalį, užleisdama vietą kitiems, kol visas lieptas neperstumiamas iki kito upės kranto.

Tik ką aprašytu būdu lieptas galima perstumti per upę vidutiniu tekme greičiu ne platesnę kaip 60 m. Platesnėse upėse kitas krantas, stumiant, pasiekti sunkoka — atotampomis išlaikant liepto kryptį, jis traukiamas atgal. Platesnėse upėse surištas lieptas įleidžiamas į upę

visas prie krašto ir iš aukštesniosios pusės nuo kranto užsistoje žmonės ant jo su kartimis nusistumia gilyn, o užpakalinė liepto dalis prilaikoma prie kranto taip, kad pagavusi tekme pati pastato lieptą skersai upės. Lieptui sulaikyti ir pritvirtinti reikiamoje vietoje, vartojami inkarai. Inkarai turi būti, dar lieptui esant prie kranto, parišti ir, kada atitinkama liepto dalis pasisuka ant iš anksto pažymėtos linijos, jie metami į upę. Lieptas išlyginamas vėliau — jį pastačius.

Pastatytas lieptas atotampomis

tvirtinamas prie abiejuose upės krantuose įkalto baslių tiek prieš tekme, tiek žemiau liepto, kad vėjas jo neblaškytų. Liepto pritvirtinimo schema parodyta 3 brėž.

60 m. ilgio plūdinį lieptą iš paruoštos medžiagos apmokytas vienas būrys suriša ir pastato per 20 minučių.

Aprašytu plūdiniu lieptu galima eiti virtine 2—3 m. distancijomis (Žiūr. 4 pav.) ir pernešti sunkiuosius kulkosvaidžius.

(Bus daugiau).

J. M-s.

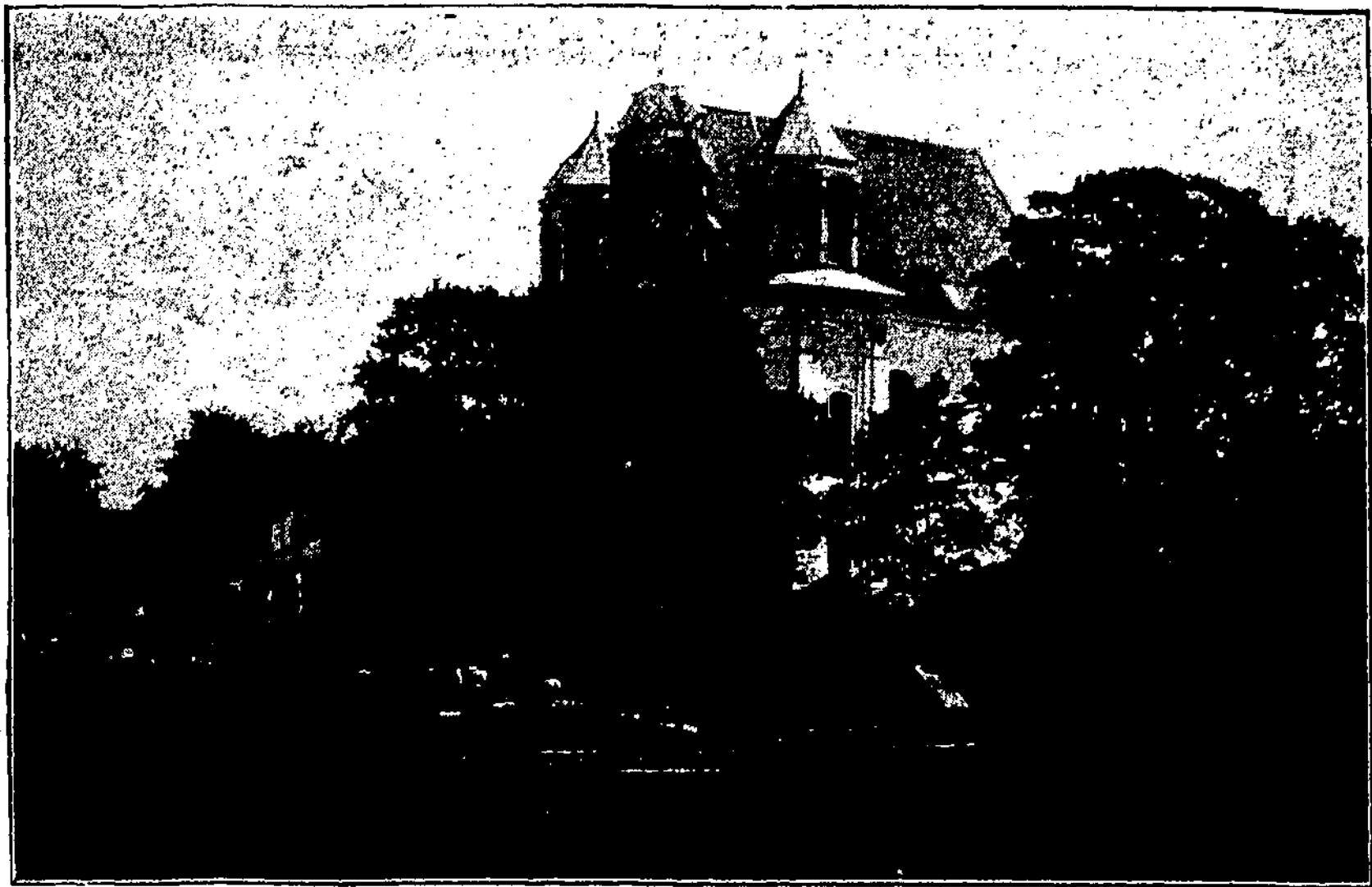
4 pav. Ėjimas plūdiniu lieptu.

Vaizdelyje matome kokių tankumu žmonės turi eiti lieptu. Jei dar arčiau žmonės sueitų, tai lieptas neišlaikytų ir nugrimstų.

ti, ilgai atsišaudė, o nenorėdami pasiduoti nelaisvę, buvo priversti slėptis kaime. Vienas jų, nepaisydamas rudens nakties šalčių, išguldė pasislėpęs žabuose, kai čia pat iš trijų pusių buvo lenkų apsuptas. Antrasis buvo pasislėpęs lietuvių ūkininko trobose po kubilu.

Atsiėmę Sketerius, įniršusiai persekiojant lenkus, vydami kelis kilometrus. Čia aš buvau sužeistas į koją ir kuopos vado paliepimu buvau priskirtas prie gurguolės. Kaip tik šituo laiku buvo didžiausias kovos karštis. Užimas, trenksmai ir kulų švilpimas pranašavo, rodos, pasaulio galą. Mums sekėsi. Lenkai neišlaikė mūsų puolimų. Dar kelios valandos, ir lenkus vėl būtumėm gražinę gal anapus Vilniaus, kad ne ta tarptautinė komisija, kurios įsakymą liautis kovojus visi kareiviai su keiksmiais pasitikom, nes nepaprastai buvom supykę už sutarties sulaužymą ir apgavystę.

— Kai prisimenu, ketvirtoji kuopa buvo smarkių vyrų. Gurguolininkai, evakuodami sužeistuosius, dažnai stebėdavosi, kad ketvirtoji kuopa, nors ir naujokai, kad kertasi, net gražu pasižiūrėti. Dabar, kai būna šaulių manevrai, aš visada pergyvenu Musninkų kautynių dvasią.

KRAŽIAI, dar rusų caro priespaudos laikais (XIX šimt. pabaigoj) pagarsėję savo atkakliu pasipriešinimu prieš rusų valdžios žygius atimti iš jų bažnyčią. Rusų kazokai žiauriai numalšino savo bažnyčią ginančius žemaičius.

Ir jei panašioj valandoj tėvynei būsiu naudingas, savanoriu išėsiu, nors tebesu antros rūšies atsargoj.

— Atsiprašau, — perkirtau jo kalbą, — ar čia visas jaunimas taip idealus?

— Ne visas. Tiesa, čia daug šaulių, kurie tėvynę, be abejo, pakankamai myli. Jie nekenčia, jei kuris išsigimėlis ar svetimtautis čia pa-

sitaiko ir išsitaria prieš mūsų karių ar tėvynę. Bet ir tokie vengia, nes paskiau neranda sau draugų.

Tuo pasikalbėjimą ir baigėm. Pasikeitė vienu kitu žodžiu, broliškai paspaudėm rankas. Jau sutėmomis, nusistovėjęs bėris kaip vėsuslas nešėsi į namus ir už poros valandų pasiekiau gimtąjį kaimą.

Kar. Namajūnas.

Pavargtieji sukilo!

(Žiūr. „Kario“ 16 nr.).

II.

Kova. Padangėmis švytruoja ugniniai stulpai. Aplinkui patrankų garsai be paliovos tik užia, susiliedami iš vien su mirstančiųjų verksmais ir vaitojimais.

Partizanų būriai, it reguliari kariuomenė, pirmyn žygiuoja, kad pasidarytų sau kelią prie Vilniaus sukilėlių.

Lenkų pasienio apsaugos pulkai, sukilus Vilniaus krašto ir Ukrainos gyventojams, buvo nuo savo vadovybės atskirti ir teko jiems su vietos lietuvių partizanais susiremti. Lenkų pasienio apsaugos partizanų bei sukilėlių buvo smarkiai spaudžiama. Matydami jie pralaimėsią, pasidavė be didesno kraujo praliejimo, nors jų ir šiaip nedaug buvo likę.

Nuvalę kelią, partizanai laisvai prisijungė prie sukilėlių ir drauge kovojo prieš lenkų reguliarią kariuomenę.

Ilgai truko kovos tarp sukilėlių ir lenkų kariuomenės, tačiau, lenkų vyriausybei paskelbus mobilizaciją ir nusiuntus į kovą naujų jėgų, lenkų kariuomenės pusėje buvo matyti laimėjimas.

Šio sukilimo eigą sekė gudai, kurie iš karto bijojo prisidėti, manydami, kad gali lengvai pralaimėti. Tačiau pamatę, kad dar galima laimėti, visu smarkumu, veiklesnių visuomenės veikėjų paraginti, pradėjo organizuotis į sukilėlių būrius ir traukti kovon prieš

kraugeringą priešą, kuris jau tiek buvo įgrisęs savo žiaurumu, kad kurie tik sveiki buvo: senas, jaunas ar mažas, jeigu tik buvo kuo nors naudingas, stojo išsivadavimo kovon.

Lenkai, pamatę, kad sukilėlių eilės didėja, paskelbė visuotinę mobilizaciją. Čia jau buvo blogiau, kada visa valstybė stojo į karą.

Nors ir buvo pastatyta prieš sukilėlius daugiau kaip milijonas lenkų kariuomenės, tačiau sukilėlių pusėje buvo taip pat nemažiau, nes buvo sukilusi Ukraina, Gudija ir Lietuvos pavergti kraštai.

Ukrainiečiams po ilgų kovų pasisekė savo, nors mažai ginkluotomis jėgomis, laimėti kautynes ties Lvovu. Lenkų kariuomenės pulkai buvo gerokai išsklaidyti ir sukėlė jų tarpe didelę paniką.

Lenkams pralaimėjus kautynes ties Lvovu, išdalies teko atitraukti kariuomenę nuo Vilniaus bei Gardino pusių ir nusiųsti didesnę jėgą pralaimėton vieton, nes lenkai ukrainiečių sukilimo malšinimui dėjo visas pastangas. Iš ukrainiečių buvo galima laukti sprendžiamosios galios.

Sumažinus jėgas ties Vilnium ir Gardinu, o be to, padidėjus gudų sukilėlių būriams, buvo smogtas lenkams lemiamas smūgis.

Lenkai matydami, kad sukilėliai iš visų pusių gali susijungti į bendrą frontą, ko jie labiausiai bijojo, tuojau į pagalbą buvo atsiųsta sumobilizuota Poznaniaus divizija, o vėliau ir A. Silezijos divizija.

Po ilgų kovų Silezijos divizija, kilus kažin kokiems nesusipratimams vietos administracijoje, su-

Kariškas parengimas Japonijoje

(Žiūr. „Kario“ 16 nr.).

Kariškas parengimas Japonijoje paskirstytas į dvi rūšis: a) mokyklinį parengimą, kuris vedamas vidurinėse ir iš dalies aukštesiose (universitetuose) mokyklose ir b) nemokyklinį, atskirų skyrių, „senen kunrensisio“ parengimą. Mokyklose karišką parengimą veda tikrosios tarnybos komandiruoti karininkai, o atskirų skyrių administracinės valdžios samdomi instruktoriai mokytojai arba atsargos karininkai bei puskarininkiai.

Visas jaunimo kariško parengimo darbas yra švietimo ministerio rankose, kuris, tačiau, dirba susitaręs su karo ministeriu. Kariškos valdžios įtaka į mokyklų jaunimo parengimą labai didelė. Ji pasireiškia mokyklų kontrole, patikrinimu išleidžiamųjų egzaminų metu ir kariuomenės tarnybos sutrumpinimo lengvatų teikimu.

Nuo 1927 m. kariško parengimo skyrių nariai gauna karo tarnybos sutrumpinimo lengvatas tik po išlaikymų iš šios srities egzaminų, įstojant į pulką. Pagal tas lengvatas tarnybos laikas pėstininkų dalyse sutrumpinamas iki 6 mėnesių, o kitose ginklo rūšyse tik iki 3 mėnesių.

Kitaip traktuojami vidurinių ir iš dalies žemesnių mokyklų mokiniai, kurie išeina (pabaigia) 5 metų kariško parengimo kursą. Atsižvelgiant cenzo, bendro išsilavinimo ir kariško parengimo, atskirais nuostatais tokiems nariams karo tarnybos laikas sutrumpinamas ir iki 12 mėnesių; aukštųjų mokyklų klausytojams iki 10 mėnesių ir mokytojų seminarijų auklėtiniais iki 5 mėnesių.

Kariško parengimo nuostatai paruošti labai rūpes-

tingai ir išsemiamai, tačiau charakteringa tai, kad jie privalomi tik valdžios vidurinėms mokykloms; kitų mokyklų ir nemokyklinės jaunuomenės parengimas paliekamas visuomenės iniciatyvai.

Kariškas parengimas Japonijoje buvo sureguliuotas trimis etapais: Pirmiausia buvo nustatytas mokymas vidurinėse ir aukštesiose mokyklose, antrasis etapas apėmė, bendrai, viso jaunimo mokymą ir trečiasis — lengvatų įvedimą, sutrumpinant karo tarnybą.

Civilinėse valdžios mokyklose kariškas parengimas sutvarkytas pagal karo ministerio dekretus ir taip atrodo: karo ministeris, susitaręs su švietimo ministru, į valdžios, provincijų arba savivaldybių, vyrų mokyklas instruktoriais skiria tikrosios tarnybos karininkus. Pagal tą dekretą, paskirtieji į mokyklas karininkai-instruktoriai priklauso tų mokyklų vedėjų. Į privačias mokyklas ir aukštąsias (universitetus) instruktoriai karininkai gali būti paskirti tik pagal šių mokyklų prašymą. Karininkai-instruktoriai iš mokyklų gali būti atšaukti, jei pasirodytų nepatenkinami kariško parengimo rezultatai. Visose mokyklose, kur yra paskirti instruktoriai-karininkai, karo ministerija turi teisę tikrinti karišką parengimą.

Kariško parengimo programa apima visą vidurinės ir aukštesios mokyklos mokymo laikotarpį, t. y. vidurinės mokyklos 5 metus ir aukštesios 3 metus, iš viso 8 parengimo metus. Tačiau ne visi, mokslus einantieji, gali siekti aukštesios mokyklos, dalis išeina tik viduriniąją mokyklą, todėl mokosi tik 5 metus, kurių metu kartu išeina ir kariško parengimo 5 metų kursą.

streikavo ir atsisakė eiti kariauti. Čia lenkams vėl buvo smūgis. Nors Poznaniaus divizija smarkiai kovojo, tačiau ją teko iš kautynių lauko atitraukti ir nusiųsti malšinti sukilusią Silezijos diviziją.

Čia dar reikia pažymėti, kad sukilus Ukrainai, Vilniaus, Seinų ir kitų pavergtų sričių lietuviams ir gudams, buvo paimti į lenkų kariuomenę šių sukilusių tautų asmenys, kurie pirmai progai pasitaikius, perbėgo pas saviškius. Tai lenkams taip pat ne į sveikatą išėjo.

Sukilėliai tuo pasinaudodami žygiavo pirmyn. Sukilėliai gudai sykiu su Suvalkų ir Seinų lietuviais sukilėliais užėmė Gardiną ir nukreipė žygį visu frontu Lydos link. Šiaurės rytų sukilėliai — lietuviai, eidami nuo Švenčionių, užėmė Vilnių ir žygį nukreipė Ašmenos—Vileikos kryptimi.

Diena iš dienos buvo matyti sukilėlių laimėjimas, nes netrukus lietuviai pasiekė tikslą — užėmė visą Vilniaus kraštą ir stojo pagalbon kitų tautų sukilėliams...

Šiuose garbinguose žygiuose dalyvavo Vladas, Jonas ir Kazys.

Siek tiek aprimus kautynėms, drauge žygiuodami dalinosi pergyventais įspūdžiais.

— Kazy! Kaip tavo sveikata? Pasiutę lenkai, kad šaudo, tai šaudo, bet vis veltui: vienas sviedinys sprogsta arčiau, kitas toliau. Matyt, kad jie neturi taiklių šaulių, — juokdamasis Jonas, prakalbino Kazi, einantį grandies priešaky.

— Dar laikaus šiek tiek... Na, bet ačiū Dievui, nors labai išvargom, tačiau jau vakar teko būti Vilniuje... Ogi pamačiau katedrą, kurią tik paveiksluose teko matyti. Na ir graži! O Aušros Vartai!... Viskas taip gražu, tarytum aš tik sapne tą visą mačiau, net nesinori tikėti... O vis dėlto tik vakar netoli garsaus Gedimino kalno teko nakvoti... Žinai, nors iš karto ir pykau ant tavęs, kad mane išvadinau eiti į kovotojų eiles, tačiau dabar džiaugiuos išėjęs. Pamačiau tai, ką gal būtų netekę matyti! — linksmas kalbėjo Kazys.

— Tiesa, tiesa. Gerai ir padarėm, kad išėjom, o kas dabar, kad būtumėm likę namuose? Vis vien jokios naudos! O čia kiek įvairumo!... Nematai kaip diena praeina: linksma, smagu, taip ir ima noras, kad dar biškutį su tais lenkais pasipeštum. — Paskutiniu metu jie tokie baikštūs liko, kad užtenka garsiau sukomanduoti „pirmyn“, tuoj ir bėga... Štai pažvelk, po kiekvieno mūsų puolimo lenkų į nelaisvę šimtais ima... Aš apie Vilniaus gražybes ir mūsų linksmybes bei geras pasėkas ir Onutei laiškutį parašiau...

— O aš kai neturiu jokios Onutės, tai tėvams šiuos mūsų garbingus žygius aprašiau, tačiau jokių žinių iš jų negaunu. Gal susirgo kas nors iš namiškių? Nieko nežinau. Prašiau kuopos vado, kad leistų porai dienų parvažiuoti aplankyti. Žadėjo, kai kautynės šiek tiek aprims.

— Tau dabar nebuvo reikalo prašytis, kad leistų atostogų. Kalba, kad greitai bus viskas baigta ir tada visi drauge parvažiuosim...

Todėl ir nustatytas 5 metų pagrindinis kariško parengimo kursas, t. y. pritaikintas vidurinės mokyklos kursui. Šis kursas apima: vieno mokymą, mažų padalinių mokymą, lauko tarnybą, ryšio tarnybą, atstumų nustatymą (matavimą), šaudybą, žemėlapių skaitymą ir karo istoriją.

Aukštosiose mokyklose, į kurias jaunimas stoja pabaigęs vidurinės 5 metų mokyklos kursą, kariško parengimo kursas varomas toliau ir jau apima ne vien mokymą, bet ir vadovavimą. Čia auklėtiniai supažindinami su kariškomis įmonėmis ir dalyvauja kariuomenės manevruose. Mokslo srity aukštosiose mokyklose daug dėmesio kreipiama į japonų karo istoriją ir vakarų tautų istorijų mokymą.

Kariško parengimo kontrolė, kaip jau buvo minėta, priklauso karo ministerijos per tam tikras inspekcijas, kurios labai gerai sutvarkytos.

Karininkai-inspektoriai skiriami karo ministerio. Kariškas parengimas paskirstytas divizijų rajonais. 14 vidurinių ir aukštųjų mokyklų divizijos rajonų paskiriamas vienas karininkas-inspektorius.

Inspektavimas atliekamas divizijos vado nurodymais ir priežiūroje, vieną kartą per metus kiekvienoje mokykloje. Inspektavimo planą nustato divizijos vadas, susitaręs su srities viršininku (prefektu), o privačiose mokyklose su jų direktoriais.

Karininkai inspektoriai gauna atitinkamus iš divizijos vado įsakymus, pagal kuriuos jie turi paruošti inspektavimo planą ir patiekti jį patvirtinti. Mokyklas inspektuojantieji karininkai turi turėti galvoj apie kiekvienos mokyklos atskirą padėtį, kursų skaičių, mokyklos pastangas vengti darbo trukdymo ir kt.

Inspektavimo instrukcijoje yra nurodoma, kad per daug griežtas įvertinimas gali neigiamai atsilipti į

tolesnį mokinių karišku parengimu susidomėjimą. Inspektorius turi pasižymėti dideliu taktu.

Po mokyklos inspektavimo, inspektuojantis karininkas turi pareikšti savo nuomonę tos mokyklos kariško parengimo instruktoriams karininkams mokyklos direktoriaus akivaizdoje.

Iš kariško parengimo egzaminai atliekami tik per išleidžiamuosius, po mokyklos baigimo, egzaminus. Egzaminuoja taip pat karininkai inspektoriai. Egzaminuojant patikrinama, ar abiturientas užsitarnavo ir gali pasinaudoti karo tarnybos sutrumpinimo lengvatomis ar ne. Neegzaminuojami tik tokie, kurie daug praleido kariško parengimo pamokų arba mažai pažengę per mokymosi kursą.

Po egzaminų, patirtus duomenis su išegzaminuotų sąrašais karininkai-inspektoriai pristato divizijos vadui su tam tikru raportu.

Pagal karo ministerio dekretą, į nemokyklinio kariško parengimo skyrius-kursus gali stoti 16 metų jaunuoliai, kurie, tačiau, kovo mėn. 30 d. turi ne daugiau kaip 17 metų amžiaus.

Šios rūšies kursuos mokymas trunka 4 metus. Tokie kursai, pagal švietimo ministerijos nuostatus, gali būti organizuojami savivaldybių arba privačių įstaigų (fabrikų, prekybos firmų ir t. t.), iš anksto gaunant srities viršininko (prefekto) sutikimą. Ministerija nustato ne vien kariško parengimo programą, bet kartu visuomeninio gyvenimo pagrindus, piliečių teises ir pareigas, ir t. t.

Į tokius kursus daugiausia stoja kaimų jaunimas. Čia vadovus ir lektorius skiria srities viršininkas, parenkant tokius iš vietos mokyklų direktorių tarpo ir mokytojus iš atsarginių apygardų. Kursų vadovai ir lektoriai gali būti apmokami, tačiau klausytojai mokomi nemokamai.

— Dar, aš manau, prastrauks keletą mėnesių... Sako, lenkai vis vien stengsis Ukrainą ir Vilnių atsiimti. Mat, jiems negarbė, kad taip nepuikiai išėjo!

— Kodėl nepuikiai? Juk mes atsivadavom tai, kas mums nuo seniai priklausė!

— Taip, tai taip. Bet lenkai to nepripažįsta. Jie visą laiką skelbė pasauliui, kad tai „jų žemė“, o dabar žiūrėk, kas išėjo: „jų žemės“ sūnūs sukilo prieš juos pačius. Juk tai didelė gėda. O be to, žiūrėk, kiek jų „locnos“ kariuomenės karių į mūsų pusę perbėgo. Girdi — nenorim prieš brolius kariauti — ir tiek!

— Tai nieko nereiškia. Dabar jie yra taip sunkioje padėtyje, kad savo jėgomis nieku būdu atsiimti nesugebės ir negalės. Ukraina iš savo tautiečių, užsienyje gyvenančių, ar šiokių ar tokių būdu gauna visą paramą ir ją sunku bus įveikti. O Vilniaus kraštas nuo to pat neatsilieka. Pažiūrėk, kiek gražaus jaunimo stoja į sukilėlių eiles, tai liudija visam pasauliui, kad atėjo laikas, jog lenkams užtenka svetimą kraštą naikinti ir jos piliečius skriausti.

— Aš girdėjau, skyrininkas pasakojo, kad, girdi, ateis prancūzai į pagalbą? — užklausė Kazys.

— Kur jie eis! Pavojinga, kad vėl nekiltų pasaulinis karas. Pagaliau, kad ir eitų, ką tuomet pasakytų kitos valstybės. Man apie tai Vladas pasakojo, o jis daug geriau už mus išmano. O antra, ar prancūzui rūpi, kas pas lenkus viduje dedasi? Juk čia pačių lenkų dalykas, nes yra vidaus kova, bet ne su kitomis valstybėmis! — paaikšino Jonas.

— Gal ir tavo tiesa... Tas mūsų Vladas, tai daug ką žino, ne veltui jis ir paskirtas mūsų kuopos vadu.

Pasigirdo kuopos vado komanda „pirmyn“! Visi griebėsi ginklus ir voromis ėmė traukti nurodyta kryptimi.

Smarkios buvo kautynės, bet ir paskutinės. Lenkai sutraukė paskutines jėgas ir visu frontu puolė, tikėdamiesi jį pralaužti ir laimėti, tačiau jiems nepasisekė. Per šį puolimą buvo sunkiai sužeistas Kazys į krūtinę.

Jonas tuojuo vadui pranešęs apie įvykį, paėmęs pastotę, nugabeno jį į Vilniaus ligoninę.

Pagulėjęs ligoninėje porą mėnesių, vėl sveikas grįžo į dalį tęsti savo nebaigtą žygį.

Netrukus Okupuota Lietuva buvo atvaduota.

Ilgai truko kovos ukrainiečių ir kitų pavergtų tautų sukilėlių. Prie jų taip pat ir lietuviai bei gudai sukilėliai buvo prisijungę padėti, kad bendromis jėgomis nugalėtų priešą ir visus pavergtus kraštus atvaduotų.

Lenkija, matydama savo visišką pralaimėjimą, nusileido pavergtoms tautoms ir pasiūlė joms plačią autonomiją.

Tačiau Okupuotos Lietuvos sukilėliai su tuo nesutiko ir pareikalavo visiškos laisvės ir prisijungimo prie Lietuvos. Lenkai, nieko nepešę, turėjo šiems reikavimams nusileisti.

Po dviejų metų kovos, lietuviai laimėjo ir atsiekė savo tikslą — Okupuota Lietuva su Vilniumi buvo prijungta prie Lietuvos.

Vikrutis.

Per 4 mokymo kurso metus turi būti dėstoma nemažiau kaip 100 val. iš visuomeninio mokslo, nemažiau kaip 400 val. kariško mokymo, nemažiau kaip 200 val. paprastų, mokyklos kurso dėstomų, dalykų ir nemažiau kaip 100 val. specialių dalykų.

Kursų vadovybė turi vesti klausytojų sąrašus, parūpinti jiems asmens, kariškam mokslui žymėti, knygeles ir išduoti kariško parengimo kurso baigimo pažymėjimus. Privačiose mokyklose nėra kariško parengimo egzaminų, o tik išduodami pažymėjimai apie to kurso išklausimą. Tačiau naujokai yra egzaminuojami, kai atvyksta į paskirtas dalis-pulkus ir tik į pėstininkus.

Minėtus kursus, kaip ir privačias mokyklas, taip pat inspektuoja karo ministerio paskirti inspektoriai-pėstininkų štabo karininkai.

Tokius pulkuose egzaminuoja kuopų vadai. Egzaminai apima praktišką darbą ir rašto darbą iš kariško mokymo srities.

Per 50 dienų nuo naujokų pašaukimo į dalis, egzaminų rezultatus pulkų vadai turi pranešti divizijų vadams.

Gauti karo tarnybos sutrumpinimo lengvatoms iš naujokų reikalaujama: geras vieno, be šautuvo, mokymo žinojimas, šaudybos pagrindų žinojimas, būrio tankinės rikiuotės, užtvarų, žvalgymo žinojimas, atstumų nustatymas (matavimas), bendrų žinių apie kariuomenės organizaciją, laipsnius, uniformą dovanas ir karėivių vidaus gyvenimą.

Jaunuoliai, gerai išėję kariško parengimo kursą privačiose mokyklose arba šiaip kursuose, ir išlaikę pulkuose egzaminus, gauna 6 mėnesių tarnybos sutrumpinimo lengvatas pėstininkų dalyse ir 60 dienų kitose ginklo rūšyse.

Kadangi japonų kariuomenėje karo tarnyba trunka 24 mėnesius, o praktikoje 22 mėnesius ir 20 dienų, tai pėstininkų dalyse, pagal gautas lengvatas, tarnyba sutrumpinama tik 4 mėnesiais ir 20 dienų, ir vos 20 dienų kitose ginklo rūšyse. Dabartiniu metu kitose ginklo rūšyse lengvatos visai panaikintos.

Baigiant reikia pažymėti, kad pagal japonų kariuomenėje veikiančius drausmės nuostatus, blogai dalyse elgiąsi kareiviai priklausančių jiems lengvatų gali ir negauti, nors ir gerai būtų pabaigę kariško parengimo kursą.

Grandiniui Martynui iš Klaipėdos

(Atsarginio laiškas).

Šiandien jau lygiai vienas mėnuo, kai aš su tavi mi atsisveikinau Šančiuose. Tu tuomet truputį pavydėjai man, kaipo vykstančiam sąlyginėsna atostogosna. Jaučiau, kad ir tu norėjai kartu „pas mamą“ vykti. Bet grįžęs į savo kareivines tarp draugų, žinoma, užmiršai mane. Ir aš naujose, beveik atprastose sąlygose, taip pasinėriau, kad tik už mėnesio štai tau laišką parašyti prisirengiau.

Palikau aš tave dar grandinio laipsny. Tu esi puikus skyrininkas! Dabar tu, tikiu, esi jau jaunesniu, o gal ir vyresniu puskarininkiu. Sveikinu, Martynai! Linkiu tau, kol išvažiuosi „pas mamą“, „platuji“ užsisiūt... Kadangi tu patekai į mokomąją kuopą tiesiog iš naujokų, tai tu turi dar gražaus laiko to atsiekti.

Mano šaukimo draugai per 12 mėnesių intensyvaus lavinimo tiek išlavinti, kad ir antros rūšies atsargoj būdami jausimės kaip aktyvios tarnybos kariai.

Žinai, Martynai, aš „pas mamą“ grįžęs jaučiuosi kaip naujai subrendęs. Jaučiuosi sveikas, linksmas, turįs daug energijos ir pasiryžimo. Smakras dabar pas mane visada atitinkamoj aukštumoj... Darbas mano rankose tirpte tirpsta. Kariuomenėje išmokau kantrybės, drausmingumo, darbo sistematingumo ir drąsaus užsimojimo. Be šitų dėsnių ir be savęs pasitikėjimo, gyvenimas jauniems žmonėms nesiseka. Ypač savarankiškam gyvenime tas jaučiama.

Prieš kariuomenės tarnybą aš beveik nepažinojau Lietuvos, savo tėvynės. Juk tai keista, ar ne, Martynai? Mes, klaipėdiečiai, panemunės ir pajūrio žemaičių vaikai, nebepažįstame savo krašto, savo motinos ir beveik lietuviškai kalbėti užmiršome! Juk tai likimo ironija, tiesiog tautinė tragedija!...

Dabar su manim kas kita. Aš, kaip naujai atgijęs, esu susipratęs Lietuvos sūnus. Žinau, kas buvo mūsų sentėviai, žinau, kas ir dėl ko juos žudė nekaltai ir kas į mūsų laisvę dar ir dabar tyko. Ne, mes nebūsim išgamos, kokiais per ilgus amžius daugelis mūsų tapo, mes neturim Lietuvai išgamų gimdyti!... Mes, atsi-tarnavę garbingoj mūsų kariuomenėje, dabar esam naujų laikų Klaipėdos krašte nešėjai. Mes pasklidom po visą panemunės, pajūrio kraštą. Iš mūsų dabar daug kas stoja šaulių būriuosa ir kitosna organizacijosna. Mes žadam pagyvinti mūsų mylimo jaunimo atletuvinimą.

Vieno ko man gaila, mielas Martynai, tai, kad mums paliekant kariuomenės dalis, **nebuvo įteikta ypatingo „vaikų vaikams“ atminimo ženkle**. Tas, man rodos, ypatingai mums būtų svarbu, kadangi čia, mūsų pajūrio krašte, dar iš Pričkaus laikų yra gražus, nors ir vokiškas, paprotys, kad kiekvienas kariuomenėje tarnavęs vyras turi savo bute rėmuose ar šiaip ant stalo kokį simbolinį paveikslą ar statulėlę kariuomenės tarnavimo ir net karaliaus atminimo dovaną. Tokias atminimo dovanas mūsų tėvai labai brangino. Ir kaip būtų gražu, kad greta mūsų tėvų tokių svetimųjų duotų atminties dovanų, mes galėtume savo lietuviškas dovanas padėti. Aš noriu tikėti, kad tau, Martynai, „pas mamą“ važiuojant tikrai jau panašių dovanų atminimui bus.

Dabar pas mus, gal jau iš laikraščių žinai, svarbus momentas. Krašto seimelis paleistas, nes jis per generalkonsulatą Klaipėdoje į Berlyno ragą pūtė. Naujoji krašto direktorija labai energinga. Laukininkams ypač labai patinka, kad ji mažina mokesčius ir autonominių įstaigų algas. Reik tikėti, kad jau atėjo paskutinės dienos kryžiuočių palikuoniams „rittergutsbesitzeriams.“ Jie neturėtų vedžioti už nosies mūsų liaudies. Aš tikiu, kad tau grįžtant čia visai kitaip atrodys ir bus lengviau gyvent.

Baigdamas norėčiau tau iš visos širdies palinkėti sveikatos, ištvermės ir noro darbuotis savo ir tėvynės labui. Stenkis rimtai gerai mokėti viską, ką tik duoda kariuomenė, nes joje įgytos žinios yra labai naudingos civiliam gyvenime. Pasveikink Jurgį, Miką, Aną ir kitus.

Tavo Ernstas.

Patriotizmo auklėjimas

Mokykla yra lyg tautos šaltinis, iš kurio semiamos naujos tvirtos, jaunos jėgos tautos ateiviai. Todėl mokyklose turi vyrauti patriotinė dvasia. Daug kas pasako, kad mokytojai negali ugdyti tarp jaunuolių patriotizmą, nes patriotizmas esąs visai nereikalingas, paprastas dalykas ir tik apsunkinimas jaunam mokiniui. Teisybė, jei mokytojai pradės kiekvienas savotiškai skelbti mokinių tarpe patriotizmą, tai mokyklose išeitų chaosas (nesusipratimas), nes mokytojai gali suprasti jį nevienodai. Vieni atėję į klasę nemokyti mokslo dalykų, doros auklėjimo, bet skelbtų partinius tikslus ir visa tai būtų mūsų mokyklos nenaudai.

Mokytojai, prieš skleidami patriotizmą mokyklose, turi patys pirma gerai jį suprasti, išstudijuoti, o tik vėliau jau skleisti mokinių tarpe. Mokiniai jauni ir todėl yra linkę pasiduoti įvairių asmenų įtakai. Reikia juos saugoti nuo tų pedagogų, kurie, vietoj patriotizmo, į mokyklą nori įnešti partijų politiką. Mokytojai-pedagogai turi skiepyti mokiniuose tėvynės ir jos praeities meilę. Tie dalykai labai svarbūs, norint palaikyti patriotizmą mokinių tarpe.

Kas yra tėvynės meilė? Į tą klausimą nelengva atsakyti. Bet visi žinome, kad tėvynės meilė turi didelę galią ir jei tos meilės tauta neturėtų, tai ji negalėtų ilgai gyventi ir būti gyvųjų tautų tarpe. Tėvynės meile remiasi tautos gerovė ir ateitis. Tėvynės meilės turi turėti kiekvienas doras tautos sūnus. Teisybė, mūsų tauta daug turėjo ir turi tokių dorų tautos sūnų. Daug jų kunigaikščių laikais padirbėjo tėvynės gerovei. Ir vis tai iš meilės tėvynei. Žinome iš istorijos, kaip kunigaikštis Margis gynė savo pilį nuo priešų-kryžievių ir matydamas, kad neištengs atsilaikyti prieš tokią daugybę priešų, nenorėjo likti vergu ir tarnauti jiems, todėl ir žuvo su visais draugais degančiame lauže. Iš šio vaizdelio matome, kokia tada buvo didelė tėvynės meilė, jog jie nenorėjo sveti-

miams tarnauti ir negalėdami daugiau savo tėvynei padaryti gero, žuvo ugnyje. Ir daug kitų panašių žygdarbių rasime savo tautos istorijoje-praeityje.

Kas yra praeities istorijos meilė? Tai yra vienas tautos gyvybės šaltinis, iš kurio mes turime semtis jėgų savo ateities darbams. Istorija su savo praeities padavimais, paslaptimis karžygiais ir jų didvyriškais darbais, garbingi didvyrų atminimai, yra elementas, kuris jungia visos tautos vaikus į vieną

doto, Kęstučio, Margio, Gedimino ir kitų mūsų tautos didvyrų, ginant savo tėvynę.

Nors daug amžių praslinko, kaip mūsų žemelė laiko priglaudus tautos didvyrus, mūsų tauta nepamiršo jų darbų ir neturi pamiršti, kol gyva yra ir bus.

Atmena dar mūsų tėvai tuos laikus, kada mūsų tauta buvo rusų priespaudoj. Jie draudė leisti ir skaityti savo tautos kalba knygas. Jie engė visaip tautos patriotizmą. Bet ir tais sunkiais laikais mūsų tauta turėjo daug patriotų. Jie eidavo į užsienį, gabendavo lietuviš-

Biržų pils XVI—XVIII amž. (A. a. prof. J. Yčas, važinėdamas po Švediją, rado viename švedų muziejuje seną graviūrą, iš kurios buvo nupieštas šis paveikslas, dabar laikomas Biržuose).

būrį. Be istorijos tauta yra menka. Mes gi galime džiaugtis, kad mūsų istorija gausi ir garbinga mūsų tautos didvyrų žygdarbiais.

Praeities karžygių ir tėvynės didvyrų žygdarbiai yra šaltinis pasisemti jėgų ir drąsos tautai sunkiose jos valandose. Mes, kovodami už savo nepriklausomybę, pasidrasindavome mūsų sentėvių žygių atsiminimais, prisimindavom jų sunkias ir vargingas kovas su daug didesniu ir galingesniu priešu, ginant savo gimtąją šalį.

Daug gražių atsiminimų yra apie garsius ir didvyriškus darbus mūsų kunigaikščių: Vytauto, Vai-

ką spaudą ir platino ją lietuvių tarpe. Nors daug ir žūdavo tolimuose šaltojo Sibiro kalėjimuose, bet į jų vietą stodavo nauji, pilni energijos patriotai, kurie tęsdavo toliau pradėtąjį darbą. Iš kur gi galėjo rasti tais sunkiais priespaudos metais tiek daug patriotų-karžygių? Į tą klausimą labai tiksliai atsako savo kūrinium mūsų dailininkas-skulptorius Rimša. Jis atvaizdavo tų laikų lietuvių mokyklą, kuri ugdė patriotizmą savo tautos vaikuose. Tame kūrinyje atvaizduota paprasta lietuvių-motina prie ratelio, o prie jos žemai sėdi jos sūnelis su knyga. Motutė verpia ir mo-

ko sūnelį skaityti lietuvišką knygą, pasakoja tautos didvyrių darbus ir diegia jaunoj širdelėj tėvynės meilę. Toks sūnelis užauga geru ir doru patriotu. Jis supranta savo tautos reikalus ir aukoja tautai viso savo gyvenimo darbus, o kartais net ir gyvybę. Todėl galime suprasti, kodėl mūsų tauta, būdama pavergta, nežuvo, bet net sugebėjo atgauti nepriklausomybę. Ir visa tai įvyko todėl, kad mūsų tautos sūnų krūtinėse liepsnojo tėvynės meilė.

Čia trumpai pažvelgėm į tai, kokios reikšmės turi patriotizmo auklėjimas tautos vaikuose. Mes matom didelę jo reikšmę ir todėl turime stengtis įgyvendinti mokinių tarpe. Tas darbas gali būti sunkus, bet su geru noru visa galima. Mokytojai neturi patriotizmą brukti mokiniams priverstinai, bet pamazū, gražiai, taip, kad patys mokiniai pamiltų ir įgyvendintų jį savo širdyje. Mūsų patarlė sako: „siūloma prekė nebrangi“. Ir todėl

mokytojai turėtų laikytis tos taktikos.

Kai kuriose gimnazijose (pav., „Aušros“) ir dabar žengiama prie patriotizmo auklėjimo mokinių tarpe. Čia yra paprotys, kad kiekviena klasė renkasi sau — šefą, kaip ir mūsų kariuomenės pulkai. Pavyzd.: yra Vytauto, Basanavičiaus, Kudirkos ir kitų Lietuvos didvyrių vardais klasės. Klasės, kurios turi tuos vardus, stengiasi geriau pažinti savo šefą, išnagrinėti jo biografiją, darbus ir žengti jo pėdomis.

Ir daugeliui jaunuolių yra sustiprinimas sunkiose gyvenimo valandose, prisiminus savo šefo darbus, gyvenimą ir paraginimas tėvynę mylėti.

Antras dalykas, kuris įvestas kai kuriose mokyklose, tai: „Vilniaus malda“. Vilniaus mes netekome savo „brolių“ lenkų dėka. Bet mes visi žinome, kad anksčiau ar vėliau jį susigražinsime. „Vilniaus malda“ yra lyg priminimas ir

paragininimas neužmiršti savo sostinės. „Vilniaus malda“ kalbama kiekviename šeštadienyje, po giedotos maldos prieš pamokas. Tuomet mokiniai susikaupia ir tą minutę skrenda mintimis į netolimą Vilnių, kur jų broliai vilniečiai yra lenkinami ir įvairiai skriaudžiami. Ta malda sužadina mokiniuose patriotinius jausmus.

Tad vertėtų mokytojams — pedagogams laikytis tos taktikos: mokiniuose skiepyti tėvynės ir praeities meilę, patriotinėmis apeigomis patraukti mokinius gerumu prie istorijos — praeities pažinimo ir pamėgimo.

Jei mūsų tautoje būtų įgyvendinti tie troškimai, visa tauta sutvirtėtų dvasiniai ir tuomet galėtų vieningai, sutartinai dirbti tautos gerovės darbą. Ir tuomet greit galėtų atvaduoti mūsų brangią sostinę — Vilnių. Mokytojai — pedagogai stokite į darbą ir laimėjimas bus jums užtikrintas! P. Sirdas.

Ats. karininkų sąjungos pirmininkas *prof. Žilinskis pataria ir stud. ats. karininkams nesiskaldyti.* Iš spaudos sužinojęs apie steigiamą studentų ats. karininkų korporaciją V. D. universitete, ats. karininkų sąjungos pirmininkas prof. Žilinskis pasiūkė iš iniciatorių stud. Prialgauską ir iš jo sužinojęs apie korporacijos steigimo planą patarė nesiskaldyti ats. karininkams ir steigti tik skyrių ats. kar. s-gos universitete. Dabartinė sąjungos valdyba sutinkanti, kad į valdybą įeity ir stud. ats. kar. atstovas. Be to, pirmininkas pažadėjo duoti ats. kar. lengvatos tose vietose, kur kaip studentams būtų persunku atlikti. Taip pat pažadėjo rūpintis skyriaus kariškų žinių papildymu ir ekonominiais reikalais. Greičiausiai bus sušauktas kitas ats. kar. stud. susirinkimas ir bus nutarta sutikti su ats. kar. s-gos pirmininko nuomone.

Dovinietis.

Užam. Malėtų vidurinėj mokykloj yra išikūrusi skautų-čių draugovė, vadinama I „Vilniaus“ d-vė. Draugovė pirmą buvo apsnūdus, bet dabar atbudo ir sparčiai žengia pirmyn.

Malėtų Šepšeliukas.

Trokštame „taiklias akis“ išmėginti. Nors aukštesn. technikos mokykloje visi mokiniai darbo ir pamokų turime daug, bet kariško parengimo pamokas lankėme su pamėgimu ir gana uoliai. Todėl, per žiemą gerai susipažinome su karo tarnybos statutu, šautuvo dalimis, granatomis ir revolveriais. Pas mokinius yra labai didelis noras su šautuvais savo „taiklias akis“ išmėginti.

Šūvio laidas.

Raseiniai. Atvažiavę po Velykų atostogų, gavome net du „Kario“ numerius. Tuoj puolėm skaityti ir prie kiekvieno egzemplioriaus susidarė po smalsuolių būrelį. Vienam nr. radome, kad kažinkoks raseiniškis moksleivis reikalauja šautuvų. Bet mes jau seniai turime šautuvus. Mes turime du šautuvus: anglišką ir vokišką. Angliškojo vamzdis perspogęs, lovelis ir apdangalas nuskilinėję. Gal būt, jis tokiais šautuvais nepatenkintas. Bet visi VI ir VII klasės mokiniai moka šautuvą išardyti, vėl sudėti, dalis pavadinti ir judesius su šautuvu.

Paskutiniu metu kilo didelis susidomėjimas aviacijos puskarininkų mokykla ir keli tikrai nori ten pakliūti.

H. Rasėnas.

Ukmergės skautų padangėj. Balandžio mėn. 10 d. nemažas vyr. skautų būrelis surengė pirmąją įdomią pavasariškos nuotakos iškylą į mišką, kur pažaidėm „kiaulytę“, surengėm „manevrus“ ir vėlai vakare dainuodami parvykome namo.

Kairionio Kelmas.

Vilkaviškis. Praeitą savaitę gavom ir mes praktikos darbų vieną pamoką.

Gavę po žemėlapi, kiekvienas stengėmės patiektus uždavinius suprasti. Buvo aiškinama kariški ženklai ir kitoki dalykai. Uždavinius atlikome gana puikiai ir sumaniai. Per šią pamoką skambutis buvo visų mokinių nelauktas svečias.

Baugus — Tinavičius.

Rašytojas Antanas Vienuolis-Žukauskas, Lietuvos Nepriklausomybės kovų meto karo korespondentas.

Mūsų senesniosios rašytojų kartos rašytojas Ant. Vienuolis-Žukauskas š. m. kovo 26 d. šventė savo literatūrinio darbo 25 m. ir 50 metų amžiaus sukaktuves. 1930 m. — Vytauto Didžiojo — literatūros konkurse rašytojas Vienuolis-Žukauskas laimėjo istorišku romanu „Kryžkeliai“ pirmąją vietą. 1920 m. rašytojas Vienuolis dirbo „Lietuvos“ redakcijoje. Būdamas nepriklausomybės kovų meto karo korespondentu, rašytojas Vienuolis yra parašęs keletą labai įspūdingų apysakų, (minėtina „Šnipas“, „Bermontininkai“ ir kt.). Visos karo meto apysakos išspausdintos Vienuolio raštų antroje knygoje.

Ant. Glk.

Kiek kurios kalbos turi žodžių. Mažai apsišvietęs žmogus savo kalboje vartoja palyginamai nedaug žodžių — 2000 — 3000. Senajam Testamente vartojama apie 5.800 žodžių, Naujajam Testamente 4.800 žodžių. Homero raštuose — 9.000, Šekspiro rašt. — 20.000. Prancūzų kalba turi 110.000. Anglų kalba — 120.000 žodžių.

Seniausi ir didžiausi žmonės. Anglas Tomas Carn gyveno 207 metus (nuo 1588 ligi 1795 mt.). Didžiausias žmogus buvo austras Franz Winkelmeyer, kuris turėjo 273 cm. aukščio. Tačiau jis 24 metus eidamas mirė nuo džiovos.

Ka gavo anglų kariai Šanghajui. Anglų ekspedicijos korpo kariai, atsiųsti į Šanghajų sustiprinti svetimšalių igulą ir ginti europiečius nuo kariaujančių kiniečių bei japonų, gavo iš vietos gyventojų pagalbos komiteto originališką dovaną. Kiekvienas kareivis gavo po 2 poras šilkinų kojinių; kiekvienas karininkas po 6 poras.

Žuvų ir paukščių amžius. Karpiai ir lydekės išgyvena ligi 150 metų. Vėžlys išgyvena net ligi 300 metų. Paukščių amžiaus ilgumas geriau ištirtas. Varnėnas gyvena ligi 18 metų, žvirblis — 20—25 mt., kanarė — 25 metus, šarka — 25 metus, žuvėdra — 60 metų, gandrų — 70 metų, apuokas 70 metų, eelis — per 100 metų.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

P. L. P. Karo mokykla.

Pasirodžius pavasario saulutės pirmiesiems spinduliams ir išdžiovinus sporto aikštę, — visi kariūnai atsisveikino su žiemos sporto pramogomis ir gimnastikos sale. Visus žiemos sporto ir gimnastikos salės įrankius — pačiūžas, pašliūžas, turnikus ir kt. pakeitė vasaros sporto — futbolo, leng. atletikos, krepšiasvaidžio, teniso ir kitais sporto įrankiais. O iš sandėlių renkama, krapštoma įvairi sporto apranga ir įrankiai, o kas sena — taisoma, remontuojama. Be to, numatoma įsigyti ir daugiau naujų įvairių — leng. atletikai, tenisui ir kitoms sporto šakoms įrankių.

Vienos mūsų kariuomenės dalių kirpykla-skutykla
A. Šulco foto.

Organizuojamos futbolo, krepšiasvaidžio, leng. atletikos ir kt. sporto šakų komandos, grupės, kuriose gali dalyvauti ir treniruotis ne tik, tų šakų įvairūs „specai“, bet atviras kelias ir kiekvienam norinčiam sportuoti.

Ypatingu aktyvumu pasižymi futbolininkai. Yra suorganizuotos 2 futbolo komandos. Kiekvieną dieną yra futbolo treniruotės. Netrukus manoma suruošti draugiškų futbolo rungtynių su įvairiomis, ne tik Kauno įgulos, bet ir civilių klubų komandomis.

Neatsilikama ir kitose sporto šakose ir visur pradeda intensyviai treniruotis.

St.

Egzaminai. Pavasariui artinantis, kaip ir visose mokyklose, ateina egzaminų laikas. Egzaminus laiko vyr. kursas, jaunesnis kursas ir kariūnai aspirantai. Todėl tenka susikaupti. Jaunesniajam kursui kol kas sekasi. Iš penkių egzaminų, kuriuos laikėme, pataisų nėra, nežiūrint tai, kad patys egzaminai sunkesni negu turėjom gimnaziją baigdami. Darbu ir pasiruošimu čia kiekvienas stengiasi užtikrinti garbingą, nors ir labai atsakingą karininko gyvenimo ateitį.

J—nas.

4 p. L. K. Mindaugo pulkas.

Balandžio mėn. 5 ir 6 d. 7 pulko likt. pusk., baigę pionierių mokomą kuopą, ir keli pulko eiliniai, leit. Kazano vadovaujami, nuvykome ant Smiltinės tilto, kuris yra 7 klm. į pietų vakarus nuo Panevėžio m., sproginti prie minėto tilto susikimšusius ledus. Sprogdinimas pasisekė labai gerai. Tiltas nenukentėjo.

Vyr. pusk. Sasnauskas.

7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

Iškilmingas aukty svečių sutikimas. Šio mėn. 16 d. atvyko į Klaipėdą ministeris pirmininkas Tūbelis, lydimas vidaus reikalų ministerio pulk. Rusteikos ir susisiektimo minis-

terio inž. Vileišio. Garbingiems svečiams sutikti išėjo mūsų pulko mokoma kuopa, parado uniforma apsirengusi, su šalmais. Stoty susirinko didokas aukštų Klaipėdos asmenų būrys: krašto gubernatorius ministeris p. Merkys, direktorijos pirmininkas p. Simaitis su direktorijos nariais, įgulos viršininkas, Klaipėdos komendantas, karininkai, burmistras ir eilė kitų. Svečiai širdingai su visais pasisveikino, o su mūsų butegeidiečiais kariškai. Kariškai jie ir buvo pagerbti.

Netrukus atvykę svečiai automobiliais nuvyko į gubernatūrą.

Iš jaunų kareivių gyvenimo. Mūsų pulko jauni kareiviai jau baigė pirmą kariško apmokymo dalį. Šio mėn. 14 ir 15 d. d. jiems buvo egzaminai. Teko iš viso praeito kurso atsakyti, parodyti, kas sugebėta įgyti per 5 mėnesius.

Egzaminai pasibaigė gerai. Paaiškėjo, kad daugelis sugebėjo kursą gerai išėiti ir gausiai kariškų žinių įgyti.

J. K.

8 pėst. K. K. Vaidoto pulkas.

Pasirodžius Vilniaus pasams, pulko kareiviai ėmė juos smarkiai pirkti, pasižadėdami net kas mėnuo įklijuoti po ženklelį. Pasus įsigyti kareiviams padėjo kuopų vadai, išreikalaudami per pulko štabą reikalingą jų skaičių. Dabar pulke maža bėra tokių kareivių, kurie neturėtų Vilniaus paso. Gi mokomosios kuopos kareivių tarpe visai nėra neturinčio Vilniaus paso.

Tenka pastebėti, kad pasus įsigyja tik po 20 centų; retas kuris tik už 10 centų.

Jaun. kar. Žigunis.

Savanoriai kūrėjai

Savanorių kūrėjų suvažiavimas Alytuje.

Balandžio mėn. 3 d. Alytuje, šaulių salėje, buvo L. kariuomenės kūrėjų savanorių s-gos kar. Antano Juozapavičiaus Alytaus skyriaus narių suvažiavimas.

Skyriaus pir. lt. Marcinkus pranešė apie valdybos veikimą. Tarp kitko įsigyta ir iškilmingai pašventinta skyriaus vėliava. Išdininkas pranešė apie izdo stovį. Kasoje yra apie 6.000 litų, kurių daug pasiskolinę savanoriai, o kiti padėti bankan. Kapit. Petruškevičius perskaitė skyriaus revizijos aktą. Pulk. lt. Puodžiūnas, garbės teismo narys, pranešė, kad nagrinėti teisme neteko nė vienos bylos.

Išrinkta nauja skyriaus valdyba, garbės teismas, revizijos komisija ir atstovai į s-gos atstovų suvažiavimą. Valdybon išrinkti: kap. Petruškevičius, Ardzijauskas (ketvirtą kartą iš eilės), šalkauskas, Glušauskas ir Milinavičius. Revizijos komisijon: lt. Marcinkus, Gumbaravičius ir Leikauskas. Garbės teisman: pulk. Plechavičius, pulk. lt. Puodžiūnas ir pulk. lt. Vilimas. Atstovais suvažiaviman: pulk. lt. Puodžiūnas, kapit. Petruškevičius, Ardzijauskas, Leikauskas ir Glušauskas.

Buvo iškeltas sumanymas sudaryti tam tikrą komitetą ir fondą iškilmingai palaidoti mirštantiesiems savanoriams ir ant jų kapų iš esančių fonde lėšų pastatyti atitinkamus paminklėlius. Po ilgų diskusijų sumanymas paliktas be pasėkmių. Iškilmingai mirusius savanorius palaidoti ir jų kapus sutvarkyti rūpinsis skyriaus valdyba, tik jai apie mirusį savanorį turi būti skubiai pranešta, nes valdybos nariai apie provincijoje mirusį savanorį patys nieku būdu negali sužinoti. Kai kurie savanoriai nusiskundė, kad pasitaiko tokių viršininkų, kurie labai antipatiškai žiūri į savo valdinius kariuomenės savanorius. Nenori leisti į suvažiavimus, kad ir retai jie būna, ir visuomet stengiasi įvairiuose atsitikimuose kenkti. Nariai nutarė prisidėti prie paminklinių kar. Juozapavičiui namų statybos. Surinktus kar. Juozapavičiaus paminklui statyti pinigus perleisti paminklinių namų statybai, tik su sąlyga, kad namuose būtų užleistos atitinkamos patalpos ir savanorių reikalams.

Iešmas.

Ugniagesiai kariuomenės ešelonuose (traukiniuose). Kariškuose ešelonuose dažnai gali kilti gaisras. Gaisro priežasčių būna įvairių: garvežio žiežirbos, buksų užsidegimas, neatsargus elgesys su ugnimi ir t. t. Karo metu gali kilti gaisras nuo lėktuvų metamųjų bombų (uždegančių). Gaisras geležinkelio traukiny visada pavojingas. Kai žmonės pastebi gaisrą, tai jų tarpe kyla panika, kurią sunku sustabdyti. Todėl patariama kiekvienai ešelonų apsaugai skirti laikinąją ugniagesių komandą.

Komandoj turi būti 20 — 25 kariai su jaun. karininku, viršila arba vyr. puskarininkių priešakyje. Komanda padalinama į 2 skyrius po 10 — 12 žm., kuriems tiksliai suskirstomos pareigos.

Abu skyriai gauna iš dalies reikalingiausius įrankius (gesintuvai, kastuvai, dalbos, pora kabeklių). Ugniagesių skyrius reikia sodinti į vagonus arčiau prie vagonų ir platformų su krovinių, nes komandos svarbiausias uždavinys gesinti gaisrus, kilusį krovinių vagonuose.

Gaisrui kilus, traukinys tuojaus turi sustoti. Ugniagesių skyriai, nelaukdami net komandos viršininko atvykimo, tuoj pradeda gesinimą. Skyrių žmonių pareigos suskirstomos iš anksto. Pav., iš skyriaus sudėties 2 — 3 ugniagesiai gesina ugnį su tryškinėmis (hidropultais) arba kibirais, 5 — 6 ugniagesiai neša vandenį iš garvežio arba iš griovių prie geležinkelio. Likę ugniagesiai (3 — 4 žm.), padedant kitiems ešelonų kareiviams, iškrauna daiktus iš gaisro apimtų vagonų ir platformų. Ešelonų viršininkas iš anksto patikrina ar visuose vagonuose, kur vežami žmonės, yra kibirai ir skiria reikalingą kibirų skaičių ugniagesių skyriams. Be to, skiriamą 2 — 3 vagonų kareiviai turtui iškrauti. Be vandens, gaisro gesinimo ir kitų daiktų apsaugos reikalams gali būti panaudoti smėlis ir sušlapinti brezentai.

Žmonių vagonuose kilusį gaisrą gesina vagono vyresnysis ir iš anksto paskirti 2 — 3 kareiviai. Visuose vagonuose turi būti kibirai su vandeniu.

Kai ešelonas vyksta geležinkeliu naktį, tai būtinai reikia duoti ugniagesių skyriams bent po 1 švyturį (varinį) arba porą žibintuvų (lempų). Kitaip darbas bus labai apsunkintas.

Ugniagesių komandos ešelonuose sudaromos iš dalies ugniagesių (jų turi būti bent 5 — 6) ir kitų kareivių. Ugniagesiai paaiškina kitiems kareiviams jų pareigas. Dar geriau būtų, kad ugniagesių komandų viršininkai, prieš išvykstant dalies ešelonui geležinkeliu, supažindintu visus ešelonų kareivius su gaisrų traukiniuose pavojingumu, apsisaugojimo ir gesinimo būdais. Tai, be kito ko, būtų ugniag. k-dų v-kų tiesioginė pareiga, minima Įs. Kar. 1928 m. Nr. 49, § 2, p. c.

Gaisrų fronte. IV. 12 d. 16 val. 55 min. Kaune kariuom. ugniag. inspektorius buvo iššauktas į gaisrą Kalėjimo gatvėje. Inspektoriaus automobilį užvažiavo kitas automobilis. Inspektorius mjr. Ružancovas sutrenktas, automobilis aplaužytas.

IV. 13 d. Kaune apie 11 val. užsidegė Valstybės monopolio sandėlių denaturuoto spirito pilstytuvė. Į gaisrą atsiskubino miesto savivaldybės, miesto ir Viliampolės ugniagesių draugijų komandos. Be to, kar. ugn. inspekcijos buvo iššauktos ryšių bat., pionierių bat., aviacijos, 3 art. pulko, šarv. rinktinės, 1 gusarų pulko ir karo policijos mokyklos ugniagesių komandos. Tačiau kariams — ugniagesiams dirbti neteko, jie apžiūrėjo gaisro vietą ir išklaušė sav. viršininkų paaiškinimus, kaip buvo užgesinta ugnis. Gaisrą likvidavo miestiečiai, brandmajorui P. Maksimovui ir jo padėjėjui L. Paulauskui vadovaujant. Pavojus buvo labai didelis. Galėjo sprogti cisternos su spiritu. Tuomet būtų milžiniškas gaisras su žmonių aukomis ir dideliais nuostoliais. Per gaisrą sužeisti vienas savivaldybės k-dos ugniagesys ir sandėlių darbininkas.

Vėliavėlės automobiliams. Dabartiniu metu Kauno igulų dalis komandų vyksta į gaisrus krovinių automobiliais. Kar. ugn. inspekcija išdirbo ir pristatė Gen. št. V-bos IV skyriaus viršininkui gaisrinių automobilių vėliavėlės projektą. Vėliavėlė trikampinės formos, raudonos spalvos, su juodu ugniagesių ženklu ir vienu žaliu kampu.

Kurtuvėnai (šaulių apskr.). Kurtuvėnų šaulių būrys yra įsisteigęs prieš 4 metus (1928 m. vasario 16 d.), bet per tą trumpą laiką yra gerai susitvarkęs. Turi savo dūdų orkestrą, tik gaila, kad paskutiniu metu griežikai paired. Iš vietos parceliuojamo dvaro yra gavęs 1,75 ha žemės, kame numatoma įrengti sporto aikštę ir pasistatyti namus. Daugiausia dėmesio kreipiama į karišką parengimą, mat 1932 m. gegužės 15-16 d. VII šaulių rinktinė ruošia šiauliuose sporto šventę, todėl norima visus šaulius tinkamai prirengti. Kas sekmadienis yra rikiuotės pamokos. Į rikiuotę su noru eina tie, kurie ateityje eis tarnauti į kariuomenę. Nutarta įsigyti biblioteką, kuriai pradžia padėjo šaulys mok. Liudas Baltutis, paskirdamas bibliotekai apie 100 knygų. Dabartinę valdybą sudaro: būrio vadas savanoris kūrėjas Vacys Vileikis, pirm. Pranas Biknevičius, sekret. Baltras Linkus ir ižd. Pranas Stanelis.

Priešgaisrinis komitetas. Kurtuvėnuose balandžio 3 d. įsikūrė priešgaisrinei propagandos savaitei komitetas iš pirmininko kun. K. Daukanto, sekretor. B. Linkaus (šaulių atstovas), narių L. Baltučio (mokytojų atstovas) ir A. Špoko (policijos atstovo). **B. Linkus.**

Pagyviškis, Marijampolės apskr. Balandžio 9 d. buvo būrio visuotinis narių susirinkimas, kuriame dalyvavo viso 106 asmens.

Rinktinės vadas laikė paskaitą tema „Kolektyvinė priešcheminė karo apsauga“. Atlikta su dujokaukėmis reikalingiausi pratimai. Tikrinta karinis pasirengimas, ginklai, raštinė. Būrys stiprėja. **Žalgirio aidas.**

Ukininkaičiai i dragūnų eiles. Pas mus, ypač tolimesniuose nuo Veliuonos miestelio kaimuose, yra daug ūkininkaičių, ypač atsargos karių, tarnavusių kavalerijos pulkuose, norinčių stoti į šaulių eiles, bet dėl didelio atstumo jiems neįmanomas tinkamas atlikimas uždedamų šaulio pareigų. Todėl paskutiniu metu Veliuonos šaulių būry ėmus svarstyti šaulių raitininkų (dragūnų) dalinio steigimo reikalą, ši sodžiaus jaunimo dalis dabar laukia, kada šis raitininkų dalinys bus įsteigtas ir žada rašyties į šaulių būrį šauliais dragūnais.

Raitiems atstumas nesudarys didelių kliūčių atliekant šaulišką pareigą. **Korespondentas.**

Zarasų šaulių būrys. Balandžio mėn. 10 d. buvo vietos šaulių būrio metinis susirinkimas, į kurį atsilankė II-ros rinktinės vadas. Susirinkime dalyvavo beveik visi šauliai, be to, dar buvo nemažą svečių.

Būrio vadas pranešė, kad praeitais metais buvo suruošta 10 karo paruošimo pamokų, iš kurių 4 neįvyko dėl oro aplinkybių ir dėl mažai atsilankiusių narių.

Po to rinktinės vadas pranešė, kad Utėnos rinktinė laimėjo sporte pirmą vietą visose rinktinėse. Pereitais metais Zarasų šaulių būrys pasižymėjo gabumu sporto srityje, nes gavo 4 dovanas. Rinktinės vadas laikė paskaitą „Priešcheminė karo apsauga“. Šaulius supažindino su dujokaukėmis ir jų vartojimu. Vasaros metu manoma suruošti šaulių choro šventę Zarasuose. **A. Gerdenis.**

N. Uta (Marijampolės ap.). Balandžio mėn. buvusiame šaulių susirinkime daug dalyvavo ir svečių nešaulių. Matyt, kad visuomenei šaulių reikalai labai artimi.

Laikyta paskaita, kurioje paliesta šių dienų aktualūs mokslo reikalai, tarp jų ir aviacijos. Priminta aviacijos įtaiga ir jos pažanga iki dabartinių laimėjimų.

Kostas.

„Aizsarga“ redaguos pulk. lt. Mednis.

Latvių šaulių mėnesinį žurnalą ligi šiol redagavo pulk. lt. Plensneris, kuris dabar redaguoja latvių kariuomenės dienraštį „Latvijas Kareivis“. „Aizsarga“ nuo 3 nr. jau redaguoja buvęs „Latvijas Kareivio“ redaktorius pulk. lt. Mednis. Naujasis redaktorius savo prakalboj pasižada redaguoti „Aizsargą“ tokioje pat dvasioje, kaip jis buvo redaguojamas pirmiau.

Taip pat pasikeitė redakcijos nariai. Redakcijos narių skaičius padidintas.

Sporto kronika

Žaibo turnyras. Balandžio 16 ir 17 d. d. turėjo įvykti Kauno futbolo apygardos komandų žaibo turnyras, bet turnyras dėl blogo oro ir aikštės iki galui baigtas nebuvo. Įvyko tik pirmosios turnyro dienos rungtynės, kurios pasibaigė: tarp Š. Š. Kovo ir Tauro 4:2 Š. Š. Kovo naudai, tarp KSK — Kultus — Sparta — 4:0 ir tarp LGSF — Makabi 2:0.

Tolimesni turnyro žaidimai atidėti tolimesniam laikui.

Klaipėda nugali Liepoja. Balandžio 17 d. Klaipėdoje buvo tarpmiestinės futbolo rungtynės Klaipėda — Liepoja, kurios pasibaigė klaipėdiečių naudai 2:1 (2:0).

Iš pasaulin. sporto kronikos. Šiomis dienomis Tel Avive (Palestinoje) pasibaigė pasaulinė „Makabiada“. Pirmą vietą laimėjo Lenkija, surinkusi 377 taškus, II v. Jungt. Amerikos Valst. ir III v. Austrija. Lietuva, Latvija, Bulgarija, Šveicarija, Syrija ir laisv. miestas Dancigas negavo nė vieno taško. — Dviračių lenktynės Paryžius — Briukselis laimėjo belgas Vervaecke, pravažiudamas 357 kilom. per 11 val. 25 min. Italijos olimpiniai kandidatai, kurie dabar tarnauja kariuomenėje, vyriausybės įsakymu iš kariuomenės paleidžiasi pasiruošti prie olimpiados. — Long Island City pradėtas statyti naujas stadionas, kuriame birželio 16 d. bus bokso rungtynės tarp Šarkio ir Šmelingo. Stadionas kaštuosias 500.000 dolerių ir turės 85.000 sėdimas vietas. — Hockey rungtynės tarp Anglijos ir Austrijos valst. komandų pasibaigė 1:1. — Tarptautinės futbolo rungtynės Anglija — Škotija laimėjo anglai 3:0 (1:0). Rungtynių žiūrėjo 92.180 žm. Rungtynės davė per 700.000 litų pajamų. — Čikagos futbolo komanda All Stars vasarą žais Europoje — Austrijoje, Prancūzijoje ir Ispanijoje. — Tarpvalstybinės futbolo rungt. Italija — Prancūzija laimėjo italai 2:1 (1:1). Rungtynės buvo Paryžiuje ir jų žiūrėjo 45.000 žmonių. — Italijos B rinktinė nugalėjo Liuksemburgą 12:0 (6:0). — Balandžio 15 d. Šmelingas turėjo pirmas parodamasias bokso rungtynės Amerikoje prieš amerikietį Panko. Šmelingas pasirodė labai prastai ir buvo publikos net nušvilptas.

Šilutės igula. Balandžio mėn. 10 d. buvo futbolo rungtynės 7 p. ž. K. Butegidžio pulko II-ro b-no futbolo komandos su Šilutės miesto vokiečių futbolo komanda „Vorwärts“.

Nors diena buvo vėjuota ir lietinga, tačiau rungtynės praėjo gana gyvai. Baigiantis antram puslaikiui, butegidiečiai smarkiai suspaudė „Vorwärts“. Rungtynės pasibaigė (0:0) 4:1 butegidiečių naudai.

Delininkaitis.

Pavasario miško bėgimai Klaipėdoje. Balandžio 17 d. buvo Klaipėdoje pavasario miško bėgimai, kuriuose dalyvavo visos Klaipėdos sporto sąjungos, žinoma ir „KSS“. „KSS“ išstatė keturias senorių komandas, kurių dauguma 7 pulko kariai. Bėgimo distancija — 5 kilometrai (seniorams). Šių metų bėgimai buvo ypatingai įdomūs, nes turėjo būti išspręstas klausimas, kam teks galutinai taurė, buvusi lig šiol pereinamąja dovana. Per paskutinius penkeris metus taurę laimėjo dukart „KSS“ ir dukart vietos sporto sąjunga „M. T. V.“. Laimėjęs trečią kartą gauna taurę savybėn. Taigi, didžiausias, na ir stipriausias „KSS“ konkurentas buvo „M. T. V.“.

Bėgimas prasidėjo 10 val. ryto. Bėgikai iš karto jau paėmė smarkų tempą. Silpnesnieji komandų bėgikai stengėsi išvesti stipresnius savo konkurentus, smarkiu bėgimu provokuodami juos rungtyniauti dėl pirmos vietos. Bendrai, rungtynės buvo labai aršios, įtemptos. Nors pirmuoju atbėgo „KSS“ Vilichas (karys), bet „M. T. V.“ komanda gavo daugiau taškų ir laimėjo pirmą vietą. „KSS“ teko antroji vieta.

J. K.

Lengvosios atletikos bare. Balandžio 8 d. buvo Suvalkijos sporto apygardos komiteto posėdis. Posėdin buvo pakviesti ir sporto organizacijų atstovai (šaulių, „L. F. L. S.“, „Kovas“ ir „Makabi“).

Gegužio mėn. 28 d. bus „Cross country“, o to pat mėn. 29 d. iškilmingas sporto sezono atidarymas. Suvalkijos sporto pirmenybės numatoma suruošti š. m. liepos mėn. 24 d. Sporto sezono uždarymas — spalio mėn. 2 d.

Lengvosios atletikos vedėju išrinktas lt. Danilevičius, kuris jau balandžio 14 d. 19 val. Petro Armino vardo pradžios mokykloje turės paskaitas temomis: „Lengvoji atletika“ ir „kas gali būti žymesniu lengvaatletu“.

Numatoma suruošti sporto propagandinis vakaras.

Tenisininkų bare ir didžiausias sujūdimas, nes aikštę šaltis neužkariavo, o noras žaisti visų pakilęs.

Visi organizaciniai ir rūpinieji reikalai išspręsti š. m. balandžio mėn. 12 d. visuotiniame susirinkime šaulių klubo salėje.

Teniso klubas įstojo į Suvalkijos sporto apygardą nariu. Gegužio 1 dienai bus paruošta žaidimo laikotvarka, kuri numatys laiką ir nariams.

Teniso sporto aikštės įruošime ir jo klubo organizavime daug pasidarbavęs kpt. Miecevičius, išrinktas klubo garbės nariu. Žaidimas prasidės balandžio 15 d.

Saulės meilė.

Rumunijos kariuomenės pertvarkymas. Rumunijos seimas dabar svarsto kariuomenės pertvarkymo įstatymus. Karo ministerijos buvo numatyta įsteigti atskirą technikos gen. štabą. Tačiau nuo jo atsisakyta. Bus įsteigta atskira karo technikos valdyba, kuri rūpinsis karo technikos priemonėmis, ypač jų tobulinimu.

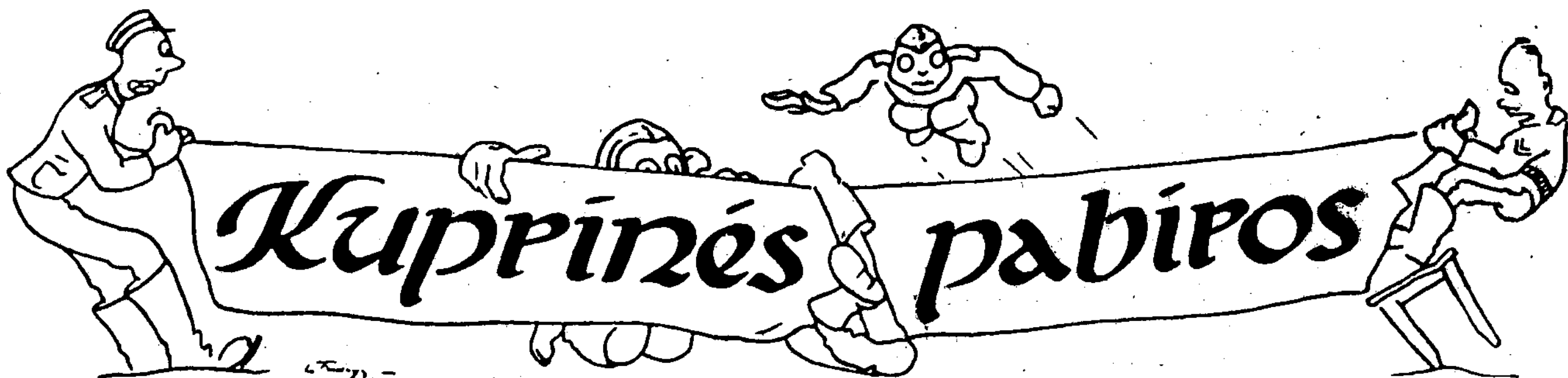
Karo aviacija bus tvarkoma pagal atskirą įstatymą, kurio projektą sudarė karo, prekybos ir valstybės turtų ministerijos. Bus įsteigta aviacijos valdyba, kurios priklausys ne tik karo aviacija, bet ir civilinė, o taip pat ir meteorologijos įstaigos. Šios valdybos darbams vadovaus tam tikra taryba, kurią sudarys karo ministeris, vyriausiojo štabo viršininkas, aviacijos valdybos viršininkas ir kit. Iki šiol karo aviacijai vadovavo aviacijos inspektorius, o civilinei aviacijai buvo sudaryta tam tikra valdyba prie prekybos ministerijos.

Kariuomenės santvarkos įstatymas nustato kariuomenės skaičių ir organizaciją taikos metu. Pagal jį bus: pėstininkų — 4 gvardijos pulkai, 8 šaulių ir 76 pėstininkų pulkai, 4 lengvieji pėstininkų batalionai, 4 tankų pulkai, 12 kalnų šaulių batalionų, 24 divizijų kulkosvaidžių kuopos ir 8 priešlėktuvinių (zenitinių) kulkosvaidžių batalionai; kavalerijos — 32 pulkai; artilerijos — 2 gvardijos art. p., 42 lengvosios art. p., 7 pulkai ir 22 divizionai sunkiosios lauko art., 2 kalnų gaubicų p., 6 kalnų art. divizionai ir 4 raitosios art. p.; chemijos dalių — 4 priešcheminės apsaugos pulkai; aviacijos — maišytos flotilijos, 1 naikintuvų, 1 bombonešių ir 1 jūrų aviacijos flotilijos, 4 pririšamųjų aerostatų pulkai, 8 zenitinės artilerijos pulkai; inžinerijos — 7 pionierių p., 1 kalnų pionierių p., 3 ryšių p., 1 kalnų ryšių bat., 3 geležinkelio p., 1 auto-transporto p. ir 6 atskiri pionierių bat. Be to, šiame įstatyme numatyta užpakalio įstaigų, mokyklų ir k. santvarka.

Atskiras įstatymas tvarko liktinių puskarininkių tarnybą. Iki šiol liktinius palikdavo tik 3 metams, paskum vėl tarnyba buvo pratęsiama. Dabar numatyta liktinį priimti visam laikui — iki 45 m. amžiaus. Liktiniais galės būti kareiviai, gerai atlikę tikrąją tarnybą, baigę mažiausią pradžios mokyklą ir puskarininkių mokyklą.

Į kavalerijos divizijos sudėtį dabar įeina šarvuotų automobilių divizionas ir motorizuotų kulkosvaidžių būrys. Šarvuotas divizionas susideda iš 3 kautynių ir 1 padedamojo būrių, o kautynių būrys — iš 3 šarvuotų automobilių, 1 ryšių automobilio ir 1 motociklo. Padedamojo būrio sudėty yra taisymo dirbtuvės, degamosios ir tepamosios medžiagos cisternos, atsarginės dalys ir šaudmenų atsarga. Kulkosvaidžių būry yra 4 kulkosvaidžiai, pritaisyti prie motociklų, 2 ryšių motociklai ir 3 sunkieji automobiliai.

Tarybų Rusija. Lavinami pašliužininkai. Neseniai Voronežo igulos pašliužininkų rinktinė atliko didelį žygį su pašliužomis. Praeita 165 kilometrai. Kelyje užtruko 62 val., iš kurių žygiui 30 val., o likęs laikas nakvynėms ir poilsiui. Visos gamtos kliūtys buvo pereinamos būtinai su pašliužomis. Kelyje pasitaikė 6 statūs ir slidūs kalnai, 8 skardžiai, 5 kilometrų neapsnigto arimo, 10 klm. ledo. Be to, vieną kilometrą vieno pulko mokomoji kuopa ėjo su dujokaukėmis.

Raštininkas Padelka.

Kuopos raštininkas Padelka sunku plunksnos junga velka. Nebe tie laikai jau stojo. Dabar rašo ir artojas. Tai ne rusiškas viršila — pasirašo ir sušyla. Čia Padelka, brole, tik laiškos, plunksna mirko ir tik braižo; raidės popieriu vedžioja, galvą kraipo, apsistoja. Plunksną veizd iš visų pusių, ar neužkibo kartais musė. Jei ant plunksnos galo putas, tai reiks griebtis ir trintuko, mat taip yra, taip ir būta, kad kas rašo, tas ir skuta, bet jei turi papratimą: kur nereikia skusti ima ir maždaug biznelį varo, tą už grotų tuoj uždaro. Tik bulvaskučiai gal keista, kad ne visur skusti leidžia.

O, be to, Padelka frantas, kas siūlė — spalvotas kantas. Jei siuvėjui nusielpnės, tai jam prosiya ir kelnės, gauna kelnės aštrią briauną, vaikščiodams, lyg kardų piauna. Ir artelninkas Kapočius (jis kilimo nuo Saločių) vyras nors riebumo turi, į Padelką su pavydu žiūri, nes Padelka raštininko vardą į padanges kelia, nepapirksi jo pipirais ar cukraus plytele. Kaip Kapočiaus jo alkūnės juk nežvilga, išdidžiai nešioja vieną nagą ilgą ir kasdieną savo biūre įsiai atlieka manikiūrą, kaip tikram inteligentui tinka, guli jis ir spiaudo lubų tinką. Dažnai Žvirblį, pulko sanitara, už nemandumą barą, kad ant vištakio jam mina, kai pamato jie merginą.

Taigi taip Padelka kuopoje gyvena. Tu su šautuvu ar pike, kur kattras geriausiai tikės, o trečiasis su patranka priešą puola pilnu šuoliu, arba durtuvą galanda ir išvaiko lenkų bandą. Mūs Padelka juk nenusimines, jis kasdien kovojo su rašaline. Taip jau skirta, nieko nėra čia naujo, kaip kas gali, taip ir tarnauja.

Grandinio Grinevičiaus gastrolė Garliavoje.

Grigalius Grinevičius, gavęs gerokai gyvumo, gavo garbingą grandinį. Gavę grandinį, gavo granadierių grandyje grandininko garbę. Grandinio gyvenimas gerokai gyvesnis: geriau gatvėje, geriau guolyje, greičiau geresnis gabalėlis, greičiau gastrolės...

Galop gavus geroką gabalą gastrolei — grįžo Garliavon. Gegučių giesmės gaivino Grinevičiaus geismus. Galvoje glūdėjo gelsvos Genutės garbanos, gražios godelės...

Grandinis Grinevičius, grįžęs Garliavon, godžiai girkšnodamas gėrimus, gėrėtosi Genutės glamonėjimais, gražiomis gelsvomis garbanomis... Gera Garliavoje, gera Genutė glėbyje glamonėti — gera galvoje... Gera galva, geriau galėsias gatvėje gastroluoti, — galvojo Grinevičius.

— Genutė, gatvėje geriau! — Gal galėsi?

— Galėti galėčiau! Gi gerbiamasai gal geriau gulk guolin — gulėk! Girtas gastroluodamas gatvėse gali griūti.

— Gali gulėti, Genė! Grandiniui gatvėse geriau!..

Gaila Genutei...

Girtas Grinevičius gužinėjo gatvėmis... gera: gegučių giesmės, grioviuose geltonos gėlės! — Gal Genutei gėlių?.. galvoja Grinevičius: geltonos gėlės, gelsvos garbanos — galės gėrėtis! — gėrėsis Genutė — glamonės!..

Grinevičius glėbiais grobsto Genutei geltonas gėles. Griovyje gėlės — galvoje gėlės. Gera Grinevičiui, guli, gėris: giesmės, gėlės, geltonos garbanos... graži Genutė.

Galop gerumas gėsta. Galvotų grįžti — girtas, griūna... guli, galvą glosto gauruotas gyvulėlis. Genutės glamonėjimai, — galvoja Grinevičius!

— Ge - a - ra Ge... Genutėle, glo... glostai... tai... ga... a-alva Gra - a-a! Gu - u-lk! Gla-a-monėk!..

Gieda gaidžiai, gi Grinevičius griovy guli.

Grįžtantis gatvė Gritėnas griebė Grinevičių glėbin. Galvotrūkčiais gabeno Grigalių Genutės gričion. Guldo guolin. Genutė glosto girtą Grinevičiaus galvą, gailisi.

— Grigaliuk, Grigaliuk! — gal grietenėlės galėsi?

Girdi Grigaliuskas; gėdis Genutės. Galop gėdis Garliavos, gėdis grandies. Gailis gėres — gailis gastroliaves.

Grįžęs grandin Grinevičius galvojo: galas girtavimui, galas gėrimams! Galas gastrolėms Garliavoje!..

V. Dilka.

Pulko krautuvė.

— Prašau duoti man pašėlį.

— Minkštą ar kietą?

— Minkštą: rašysiu tėvui laišką, kad atsiųstų pinigų.

Lupikai.

— Tai negirdėta — karščiuojasi krautuvėje puskarininkis.

— Tamstos skelbiatės, kad parduo-datė kepures po 3 ir po 5 litus, o dabar prašote jau 8 litus!

— Na, o 3 ir 5 ar ne 8.

Pulko ambulatorijoj.

Dežuruojantis felčeris, apžiūrėjęs kareivį, praneša gydytojui:

— Ponas gydytoje, to eilinio rankos taip nešvarios, beveik, kaip mano kojos...

Geografijos pamokoje.

Mokytojas, išaiškinęs pasaulio šalis, klausia mokinį:

— Tai kur, Daugėla, bus pietūs?

— Ant stalo, ponas mokytojau.

St. D.

Gera atsakė.

— Jonuk ar gerai atsakei per egzaminus?

— Labai gerai, tėveli. Mokytojui taip patiko, kad dar kartą liepė ateiti atsakinėti.

St. D.

Pagyre.

— Vėl girtas... Gražu?! — bara pusk. Kilpa eil. Atolą, grįžusį girtą.

— Labai džiaugiuosi, tamsta būrininke, kad nors kartą tamstai patinku! — linksmas aiškinasi eil. Atolas.

Be reikalo.

— Jei tamsta man neatiduosi 10 litų, tai aš pranešiu būrininkui.

— Be reikalo.

— Dėl ko?

— Todėl, kad būrininkas, tamstai už mane nesugrąžins.

Radio mėgėjai.

— Kaip manai, iš ko padaryti garsiakalbiai?

— Pirmąjį tai Viešpats Dievas padarė iš Adomo šonkaulio.

Irgi meilė.

— Vai tu mano brangioji paukštyte.

— Kokia aš tau paukštytė?

— Keista! Norėčiau žinoti nuo kada papūgos tu nebelaikai paukščiu!

Vaišėse.

Gusarų puskarininkis viename sulenkėjusiam kaime buvo pakviestas pas lenką pietauti. Buvo atnešta dvi lėkštės sriubos ir tik vienas šaukštas šeimnininkui. „Kas šiandien nesuvalgys savo sriubą, tas bus tikras žioplys“ — tarė šaipydamosi lenkas. Mūsų puskarininkis apsidairęs ir radęs duonos kepaluką, bematant padirbo iš duonos plutos šaukštą ir kartu su šeimnininku išvalgęs savo sriubą — tarė: „Tas, kuris šiandien nesuvalgys savo šaukšto, bus dvigubas žioplys“ — ir gardžiai sukramtė savo „šaukštą“.

Desertas.

Poniutė, mėgusi tarptautinius žodžius, kartą pasikvietusį pietums karininką ir duodama jam desertą nuolat ragino: „Prašau, pone karininke, prašau dezertyruoti“.

Manevruose.

— Velėna, ko vietoje guli, ko nešliauži pirmyn? Neatsilik nuo skyriaus!

— Aš sužeistas vaizduoju, tamsta skyrininke.

St. D.

Vakarely.

— Pasakyk šventą teisybę, Joneli, ar ilgai mane mylėsi?

— Iki 24 val. tikriausiai prižadų, nes iki to laiko turiu leidžiamą.

St. D.

Kariškos žinios

Amerika ginkluojasi ir tobulina ginklus. Nors dabar Ženevoje posėdžiauja nusiginklavimo konferencija ir visur plačiai garsinamos taikos idėjos, tačiau Amerika, tų idėjų uoli platintoja, dirba savo darbą ir rūpinasi krašto saugumu. Dabar sudarytas naujas karo laivyno statymo projektas. Pagal jį numatyta per 10 metų pastatyti 120 karo laivų, kurie kaštuos 616.250.000 dolerių. Be to, numatyta paskirti jau pradėtiems statyti karo laivams 91.500.000 dolerių.

Žemyno aviacijos valdyba užsakė 46 naujus naikintuvus „R8 — E“ tipo. Jo greitis — 317 km. per val., o aukštis — 8000 m., 500 m. aukšty naujasis lėktuvas laikosi iki 10 m.

Neseniai buvo bandymai naujo lėktuvo (vadinamo Sikorsko amfibijos), kuris pažymėtas fabriko ženklu „S—40“. Šis lėktuvas turi 4 variklius 575 arklių jėgos, sveria 15.325 kg., o kroviniai — 5.570 kg.; greitis — 218 km. per val., aukštis — 4000 m.

Kongreso karo reikalų komisija sudarė atskirą komitetą, kuriam pavedė ištirti naują Barlono išrastą prietaisą, kurio pagalba galima tolimuose atstumuose sukelti gaisrą ir išsproginti sprogstamosios medžiagos sandėlius. Tyrimo duomenis laikomi didžiausioje paslapyje.

Neseniai sukonstruota nauja pėstininkų patranka, kurios šoviny 1000 m. atstume pramuša 20 mm. šarvą. Patranka išardoma į 6 dalis, kurias gali nešti 8 vyrai.

Išrasta rankinė granata dūminėms uždangoms leisti. Užsienio spaudos pranešimu, Japonijoje sukonstruota tam tikra cilindrinės formos rankinė granata dūminėms uždangoms leisti. Ateity kovotojai galės nuolat su savim turėti reikalingą skaičių tokių granatų ir atsižvelgiant į kautynių aplinkybes galės bet kada padirbti prieš savę uždangą ir dingti priešui iš akių.

Pistolėtas — kulkosvaidis. Jau prieš kurį laiką amerikiečių policijoje pradėtas vartoti Tomsono išrastas 11 mm. pistolėtas — kulkosvaidis, dabar jau pradėdamas įvesti į kariuomenės ginklavinimą. Kavalerijoje toks pistolėtas — kulkosvaidis jau vartojamas kaip pagalbinis ginklas autošarvuotų dalių. Numatoma, kad šis kulkosvaidis ypač bus naudingas žemai skraidantiems lėktuvams šaudyti.

Kiek šis kulkosvaidis tinka pėstininkams, dabar bando tam tikra komisija. Manoma, kad pistolėtas — kulkosvaidis bus labai tinkamas padedamasis ginklas prieš tankus.

Tomsono pistolėtas — kulkosvaidis sveria 3,6 kg., t. y. tiek pat kiek ir Amerikos pėstininkų vartojamas šautuvas. Tikslios ugnies distancijos — 550 mtr., o labiausiai tikslios 270 mtr. Kulkosvaidį bandančioji komisija pareiškė, kad ir pradėjus vartoti pėstininkuose Tomsono pistolėtus — kulkosvaidžius, vis tiek dar neatkrinta reikalas apie ginklavinimą automatiškais šautuvais.

Priešlėktuvinė ir priešdujinė apsauga Estijoje. Pr. m. pabaigoje Taline įsisteigė aviacijos lyga, kuri turi keletą sekcijų. Priešlėktuvinės apsaugos sekcija susideda iš: 1) priešlėktuvinės apsaugos komiteto (pirmininkauja priešlėktuvinės apsaugos viršininkas pulk. Tomberg) ir 2) priešdujinės apsaugos komiteto (pirmininkauja dr. B. Voogos, estų raud. kryžiaus vicepirmininkas). Antrasis komitetas dirba prieš estų raud. kryžiaus valdybos. Patį komitetą pasidalino į keletą pasekcijų, kurių kiekviena turi savo uždavinius, būtent: a) Raud. Kryžius — gydytojų ir sanit. pagalbos organizacija, paskaitų ir kursų ruošimas, b) Piliečių apsauga — dezinfekcijos organizacija, atitinkamų būrių steigimas, piliečių apsauga drauge su kr. aps. ministerija, pagalba policijai puolimų metu, c) Ugniagesių komandos — gelbėjimo būrių organizacija, aikščių dezinfekcija, d) Policija — ryšių ir sekimo tarnyba, piliečių apsauga puolimų metu, evakuacija, e) Savivaldybė — miestų dezinfekcija padedant nejudomųjų turtų savininkams, slėptuvių įrengimas, maisto krautinių, skerdyklų, elektros stočių ir vandentiekių apsauga, f) Geležinkelių administracija — susisiekimas, maisto produktų transportas.

Raud. Kryžius organizavo keletą kursų. Piliečių apsauga suorganizavo būrius, apšarvavo juos. Buvo pravesta priešdujinės apsaugos savaitė ir surengta paroda Taline. Išleista keletą knygelių gyventojų platesniems sluoksniams supažindinti su chem. karu: „Pidagem sammu öhuas janduse arenguga“ (Eikite draug su aviacijos pažanga), „Mida peab iga kodanik teadma sōjagasidest“ (Ką kiekvienas pilietis turi žinoti apie chem. karą), „Gaasi kaitse“ (priešdujinė apsauga) parašyta prof. G. Leets'o. Ši knyga skiriama kariams, piliečių apsaugos būriams ir sanitarams.

Priešlėktuvinės apsaugos signalai. Taline ir kituose Estijos miestuose buvo bandomi įvairūs signalai, kurie tikėtų įspėti gyventojus apie lėktuvų puolimo pavojų. Šiam tikslui buvo vartojama: stiprios elektrinės sirenos, bažnyčių varpai, garvežių švilpukai ir t. t.

Suomiai atslimena dujų pavojui. Helsinkio restoranuose ant visų stalų pastatytos dėžutės. Lankytojai kviečiami įmesti į dėžutes atliekamus smulkius pinigus. Architektai ir rangovai, pradėdami statyti naujus namus ir fabrikus, nepamiršta įrengti tinkamas slėptuves prieš dujas. Naujai statoma Helsinkyje raud. kryžiaus ligoninė visai izoliuota ir apsaugota nuo dujų. Joje galės būti surinkti ligoniai pavojaus metu.

Premijos traktorių pirkėjams. Kaip ir kitose šalyse, Prancūzijoje registruojami krašto apsaugos ministerijoje visi privačių savininkų traktoriai. Ministerija duoda premijas tiems piliečiams, kurie perka traktorius tinkamo kariuomenės reikalams tipo. Dabar krašto apsaugos ministerio įsakymu šios premijos 1932 metams padidintos. Sunkaus traktoriaus (gali traukti 7 tonų krovinį) pirkėjai gauna iš ministerijos, perkant mašiną — 7.500 frankų ir kasmet 2.000 fr. traktoriui išlaikyti; sunkiųjų žemės ūkio reikalams skirtų traktorių (traukia 4½ ton.) pirkėjai gauna 3.000 ir 1.500 fr., pagaliau lengvųjų ž. ū. traktorių (2 ton.) pirkėjams skiriama 2.500 ir 1.200 fr. Mašinų bandymai turi būti atlikti iki š. m. rugsėjo 15 d. Traktorių greitis keliais: sunkiųjų su 7 tonų priekaba — 20 klm. per valandą, sunkiųjų ž. ū. traktorių (4½ ton.) — 25 klm., lengvųjų (2 ton.) — 30 klm. Be kelių lygioje vietoje reikalaujama 6, 8 ir 10 klm., o su pasikėlimu iki 20 — 30 — 1, 2 ir 3 klm. per valandą.

Nauji leidiniai.

KLAIPĖDIŠKIS. Informacinis iliustruotas savaitraštis. 1 nr. Išeina Klaipėdoje kas sekmadienį. Redaktorius leidėjas Jonas Antanaitis.

Redakcijos žodyje leidėjas pasisako, kad tokio lietuvišku šriftu lairaščio buvęs jaučiamas didelis trūkumas, nes skaitytojų esą nemažai ir jie nori skaityti, ką įrodas faktas buvimo jau dabar nebegyvuojančių laikraščių „Klaipėdos garso“, „Pajūrio sargo“, „Klaipėdos žinių“ ir „Baltijos aid“, leistų tuo pat šriftu ir priimta bendra literatūrine kalba.

Tarp pasiūmtų uždavinių laikraštis pasistengsias: 1) būti laikraščių visiems, tiek Didž. Lietuvos, tiek vietos reikalams; 2) neišleisti iš akių nė vieno įvykio, kurs palies lietuviškos minties plėtojimąsi ar kenkimą jai; 3) surišti tampresniais intelektualiniais ryšiais Didž. Lietuvą su pajūrio kraštu, kad vienur ir kitur būtų galima jaustis vienoje Lietuvoje ir 4) dėti pastangų atvaizduoti Klaipėdos miesto ir krašto gyvenimą, kaip turinti ypatingą uostmiesčio ir kurorto atspalvį.

Šie pasižadėjimai, kiek galima spręsti iš šio laikraščio pirmojo numerio, gan sumaniai bus vykdomi, nes jame gausiai įdėta visokių straipsnelių liečiančių įvairias gyvenimo sritis. Palinkėsime laikraščiui ilgesnio gyvenimo, negu išgyveno aukščiau paminėti jo pirmtakūnai.

Labai pageidaujama, kad korektūrų klaidų skaičius žymiai sumažėtų. Šiaip laikraščio spauda gana švari. Atskiro numerio kaina tik 30 ct.

Pr. Imsrys. TRA - LIA - LIA. Eilėraščiai vaikams. Kaunas, 1932 m. 48 pusl. Kaina 1 lt. 50 ct.

Trisdešimt penkiuose eilėraščiuose autorius skambia vaikams suprantama kalba gražiai aprašo visus keturius metų laikus, mūsų gamtą ir vaikų mylimus draugus paukščius bei žvėrelius. Nepamiršo autrius priminti vaikams ir Vilnių, įdėdamas eilėraščių „Kai būsiu vyras“ (15 psl.) ir beveik kaip ir maldą „Vytautui Didžiajam“ (27 pusl.). Gražiai aprašyti Kalėdų džiaugsmas (42—45 pusl.). Gaila tik, kad nėra nė vieno eilėraščio pašvęsto Velykom, kurių sulaukę vaikai ne mažiau džiaugiasi.

Budas prieš raudonąs rankas

ir negražų veidą vartokite geriausią, baltą be tauku **Chroma Leodor** kuris rankas ir veidą daro baltu ir kurį dangelis vartoja, ypatingai moterys. Chromas Leodor yra tuo geras, kad juo patebus veidą šaldo ir nera pastebimas, taipgi gerai laikosi pudra. Šis Chromas yra pagamintas iš gelių ir gerai kvopia.

Pradėjęs nuo linksmaus pavasario, autorius eina prie auksinės vasaros aprašymo, toliau nupiešia rudens su jo lietu-
mis, šaltu vėju ir trumpomis niuriomis dienomis, paskui pa-
mini skaisčiai baltą žiemą su jos savotiškais malonumais ir
baigia viltimi, kad greit vėl grįš skaistus pavasaris su saulute
ir gamtos grožybėmis. Šioje knygutėje vaikai lengvai galės
susirasti tinkamas sezonui eilutes. Gerą darbą atliko auto-
rius, apdovanodamas mūsų mažyčius tokiomis dailiomis eilutė-
mis. Už tai jam nuoširdžiai bus dėkingi tiek maži skaitytojai,
tiek ir jų tėveliai, kurie neiškęs nenupirke jiems tokios gra-
žios dovanėlės, nes ir išviršinė knygutės išvaizda puiki. Eilu-
čių kalba sklandi, taisyklinga. Korektūros klaidų nepaste-
bėta.

KANKLIŲ MUZIKOS VADOVĖLIS. Parašė Pranas Puskunigis. Spaudai paruošė Justinas Strimaitis. Išleido „Lietuvos Kanklininkų Draugija“ 32 pusl. Kaunas, 1932 m.

Kanklių muzika yra tiek, tur būt, sena, kiek sena yra lie-
tuvų tauta. Jei rašytuose didesniuose istorikų ir kronikininkų
veikaluose mūsų lietuviškos kanklės vis tik šiek tiek mini-
mos, tai reikia nepamiršti, kad tų istorijų ir kronikų rašyto-
jai buvo mums svetimi žmonės ir mūsų tautinė muzika nei jų
jaudino, nei ji jiems bent kiek rūpėjo. Tačiau ir tie svetimi
mums žmonės negalėjo tylom praeiti pro tą didelį vaidmenį,
kokį vaidino senovės lietuvių gyvenime kanklės. Bet jei pa-
žvelgsime į mūsų senovės dainas ir padavimus, tai pamatysi-
me, kad kiekvienas mūsų sentėvių žygis buvo kanklių ir sene-
lio kanklininko lydimas. Kanklės skambėjo mūsų garbingų
kunigaikščių ir bajorų rūmuose liūdesio ar pergalės džiaugsmo
valandoje. Skambėjo jos tais pačiais atvejais ir lietuvių pras-
čiokėlio trobelėje.

Kanklių skambesys nutilo liūdnais vergovės laikais. Bet,
vos tik pradėjo brėkšti tautos atgimimo aušra, atsiminta ir
apie mūsų lietuviškas kankles, kurios kitados keldavo lietu-
viuose begalinę tėvynės meilę ir tvirtą pasiryžimą net gyvybę
paaukoti už tėvynės ir tautos laisvę. Buvo suprasa, kad tiek
mums primestosis svetimosios kalbos (slavų ir vokiečių), tiek
muzikos instrumentai (visokios balalaikos, gitaros, citros ir
pan.) mūsų nei dvasiai, nei protui nieko gera negali padaryti
ir todėl mums reikia svetimybių išsižadėjus grįžti prie to kas
mums įgimta: prie savos kalbos ir muzikos.

Jau mūsų tautos žadintojai (Maironis ir kiti) priminė
mums žavėjantį lietuvių širdį kanklių skambesį. Prieš didįjį
karą jau sen ten buvo pradėta kanklėmis domėtis. Tačiau
didžiausias jomis susidomėjimas įvyko žiauriausiu vokiečių
okupacijos metu — mūsų nepriklausomybės išvakarėse. Juk tai
mūsų tautai ir charakteringa ir simbolinga, nes miegoje tau-
ta — tylėjo ir kanklės, pradėjo bust — tada ir kanklės pra-
bilo.

Nepriklausomybės karo patrankų dundesy sunku būtų
buvę išgirsti švelniusius kanklių garsus. Tad jos tylėjo. Bet,
karo vėsulams praūžus, būrelis senovės muzikos garbintojų pa-
siryžo atgaivinti ir mūsų tautiškųjų kanklių muziką. Įsteigta
jau net kanklių muzikos mokykla. Tačiau mokyklą juk ne visi
gali lankyti.

Šiaip kanklėmis skambinti buvo mokinama iš klausos. Tai
yra ne visai pastovus dalykas, nes ką šiandien išmoksi, ryt
gali pamiršti ir jau kitam negalėsi savo žinių perduoti. Ši
spraga dabar jau yra užkišta šio vadovėlio išleidimu. Vado-
vėly kanklių muzikos mokytojas ir mokinys ras paties instru-
mento aprašymą, kanklių derinimą, kankliavimo būdą, prati-
mus, dainelių kanklėmis pritaikymą ir gaidas (notas).

Mūsų mokyklų ir kariuomenės dalių orkestrų vedėjams
reikėtų šį vadovėlį būtinai įsigyti ir pradėti rimtai imtis kan-
klių muzikos populiarizacija, nes, rodos, kanklės mums lietu-
viams daug daugiau gali pasakyti negu kokios balalaikos, gi-
taros, mandolinos ir panašūs svetimtautiški muzikos instru-
mentai.

Pranešimas

Ekonominės Karių Bendrovės valdyba š. m. balandžio
mėn. 30 d. 10 val. Lietuvos Karininkų Ramovės salėje šaukia
visuotinį metinį Ekonominės Karių Bendrovės narių — įgalio-
tinių susirinkimą šia darbų tvarka: 1) prezidiumo rinkimai,
2) valdybos pranešimas, 3) revizijos komisijos pranešimas,
4) 1931 metų apyskaitos tvirtinimas, 5) sąmatos 1932 metams
priėmimas, 6) valdybos ir revizijos komisijos narių rinkimai,
7) klausimai ir sumanymai.

Į visuotinį narių susirinkimą įgaliotinius renka kiekviena
kariuomenės dalis ar įstaiga turinti nuo 1 ligi 15 narių — 1
įgaliotinį, daugiau kaip 15 narių — 2 įgaliotinius ir daugiau
kaip 30 narių — 3 įgaliotinius.

Mūsų įmonės

Kariuomenės intendantūros pristatytojo gelumbės fabriko
akcinės b-vės „Drobė“ valdyba balandžio mėn. 15 d. pasikvie-
tė apžiūrėti fabriką spaudos atstovus. Apžiūrėjime dalyvavo
13 atstovų, išsinešusių dėl fabriko nuolatinės pažangos kuo-
geriausį įspūdį. Gaminamos čia medžiagos savo rūšimi net
pralenkia užsienines, o kaina žymiai pigesnė. Ypač man pa-
tiko gaminama karininkams medžiaga. Žodžiu, dabar jau
mums nebėra reikalo gabentis gelumbės iš užsienio.

S. K.

Galvosūkių 15 nr. sprendimas.

*Į laimėjimą veda tik vienas kelias, tai nenuilstamo darbo ir
pasiryžimo kelias.*

Gerai išsprendė šie asmenys: 1) v. p. J. Kvieska (av.);
2) B. Augustinavičius (V.); 3) J. Velnekis (P.); 4) v. p.
L. Griškevičius (8 p. p.); 5) J. Metrikis (Skp.); 6) j. s. p.
J. Kabelis (1 gus. p.); 7) G. Miliūnas (Šnč.); 8) v. p. Br.
Sasnauskas (4 p. p.); 9) J. Valakas (Uk.); 10) Tūlas Ma-
tas (8 p. p.); 11) v. p. Leipus (4 p. p.); 12) St. Bružas
(Ut.); 13) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); virš. J. Kotleris (8
p. p.); 15) ats. j. p. Br. Jasiūnas (P.); 16) v. p. Alf. Pliauš-
skys (1 p. div. št.); 17) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.); 18) A.
Rimkus (Lš.); 19) A. Kotleris (III p. div. št.); 20) L.
Pinskytė (Šnč.); 21) J. Valevičius (Kbrt.); 22) v. p. K.
Kazlauskas (4 p. p.); 23) Alf. Ramonas (Z.); 24) J. Šaka-
lauskas (Dršn.); 25) Alf. Šukevičius (Z.); 26) V. Dilka (K.);
27) eil. A. Rajackas (ŠR.); 28) v. p. Vl. Jackūnas (av.); 29)
L. Briedis (V. Š.); 30) J. Naujokaitis (K.); 31) j. p. V.
Paltarokas (av.); 32) v. p. Stp. Stasytis (ryš b.); 33) v. p.
P. Turčila (av.); 34) P. Budreika (KKDD.).

Galvosūkis 17 nr.

(Vert. 1 tšk.).

Nepriklausomybės kovų metais dažnai mūsų pirmiesiems
kariams pritrūkdavo šovinių. Bet, nors maži skaičiumi, o tik
galingi dvasia ir sumanumu, mūsų pirmųjų karių būreliai
kovojo su daug gausingesniu, galingesniu priešu ir jį nu-
galėdavo. Jiems dažnai padėdavo ir pati visuomenė.

Vieną kartą savanorių būrelis iš 4 asmenų kautynių
metu buvo atkirstas nuo pulko. Jie besikaudami su prie-
šais pristigo šovinių. Pulkas toli, o priešas čia pat. Kas
daryti, jei šovinių nėra. Savanoriai, teturėdami tik tris
šovinius, nutarė jų pamedžioti gretimuose lietuvių vienkie-
miuose. Laimė jiems nusišypsojo. Viename vienkiemy rado
jie senuką, kur turėjo paslėpęs 57 šovinius, kuriuos buvo
nukniaukęs nuo priešų. Jis sutiko juos atiduoti savano-
riams, tik norėdamas įsitikinti jų sumanumu, pastatė vieną
sąlygą. „Draugai, — tarė senukas, — jums atiduosiu visus
šovinius, jei jūs pasidalysite taip, kaip aš įsakau. Taikliau-
sias iš jūsų šaulys turi pasiimti sau $\frac{1}{3}$ visų šovinių, antrasis
— $\frac{1}{4}$, trečiasis — $\frac{1}{5}$, o ketvirtasis $\frac{1}{6}$...“. Savanoriai, ilgai
negalvodami, priėmė senuko sąlygą ir ją puikiai atliko.

Kaip jie tatau padarė?

P. Sirgėdas.

XII metal
XII metal

Karo mokslų žurnalas

„MŪSŲ ŽINYNAS“

eina kas mėnuo

Prenumerata met. 35 lt., kariams (ir atsarginiams) ir
jams 25 lt. Užsieny 50 lt.

Vald. k. ltn. Vytautas Steponaitis.

R. Le. 2

Spaudos ir švietimo skyrius.

At -

„Mūsų žinynas“.